

LIVSKRAFTIGA KOMMUNER

Att utveckla den mindre orten i sitt regionala sammanhang

Denna rapport är summeringen av en workshopserie kring livskraftiga orter i 6K-regionen som Region Skåne och Gehl Architects har arrangerat inom ramen för Strukturbild för Skåne under hösten och vintern 2015/16.

Örkelljunga

Åstorp

Perstorp

Bjuv

Klippan

Svalöv

skane2030.se

Gehl
Architects

Uppdragsgivare

Region Skåne

Therese Andersson

Anne-Lie Mårtensson

Jesper Borgström

Konsult:

Gehl Architects

Ola Gustafsson, projektledare

Nina Otrén

Foto & illustrationer:

Gehl Architects om inte annat anges

Utgiven av:

Region Skåne, Avdelningen för regional utveckling, 2016

Tryck:

Tryckfolket i Malmö, 750 ex

Innehåll

Introduktion

- Förord från Region Skåne och 6K
- Inledning och översikt av process
- Gemensamma utmaningar och möjligheter
- Inspiration till strategisk ortsutveckling

4-11

Fokusområden för livskraftiga orter

Strategiska rekommendationer, inspiration och verktyg för arbete inom temaområdena:

- Levande centrum
- Attraktiva boendemiljöer
- Hållbar mobilitet

12-29

Vägen framåt

- Hur går vi vidare? Förslag på konkreta projekt för vidare arbete inom de olika temaområdena
- En tårta istället för sex tårtbitar - utveckling av prioriterade förslag
- Börja nu! Tankar om den vidare processen inom 6K

30-41

Summeringar

- Summering av diskussioner och rekommendationer för de enskilda kommunerna

42-57

Workshopssummeringar för de enskilda workshoparna kan laddas ner här:

www.skane.se/strukturbild

Förord

Hela Skåne ska leva!

De skånska utvecklingsaktörerna har enats om en målbild för Skånes utveckling, Det öppna Skåne 2030. För att nå målbilden krävs att många aktörer på olika sätt och i olika processer handlar utifrån sitt regionala sammanhang. Ingen aktör verkar i ett vakuum utan är beroende av sitt omland både rent fysiskt men även samarbetsmässigt. Region Skåne ser därför processer som Livskraftiga orter i 6K som otroligt viktiga.

Projektet startade genom en diskussion med kommuncheferna i 6K om vilken roll dessa kommuner spelar i Skåne. Ingen av dem har en funktion som regional kärna, men vilken regional roll har de då? Hur kan de nyttja sitt geografiska läge och stärka Skånes utveckling utifrån sina förutsättningar? Hur kan de stärka sin attraktionskraft och erbjuda ett alternativ till den expansiva skånska västkusten? Utifrån dessa frågor väcktes tankarna på att genomföra en dialogprocess mellan de sex kommunerna, mellan politiker och tjänstemän och mellan olika förvaltningar.

Engagemanget under projektets gång har varit imponerande. Under sex dagar har deltagarna bidragit med sin erfarenhet och idérikeedom i prestigelösa diskussioner om utmaningar och potentialer i enskilda kommuner eller gemensamt för deras delregion. Även flera av de kommunala bostadsbolagen har bidragit med sina bilder av möjligheten till stärkt utveckling i kommunerna.

I denna rapport presenteras processen och resultaten från en workshopserie som genomfördes under hösten och vintern 2015/16 i samverkan mellan Region Skåne, Bjuv, Klippan, Perstorp, Svalöv, Åstorp och Örkelljunga. Region Skåne ser nu fram emot att följa hur resultaten lever vidare i olika pågående och nya processer i och mellan de sex kommunerna. Region Skånes förhoppning är även att andra mindre kommuner ska inspireras till liknande samverkan och i detta syfte innehåller rapporten inspirerande exempel och planeringsverktyg. Region Skåne deltar som alltid väldigt gärna i olika gemensamma utvecklingsprocesser. Vi ser fram emot fortsatta samarbeten i dessa viktiga frågor!

Mikael Stamming

Utvecklingsdirektör, Region Skåne

Samarbete i fokus inom 6K

Våra kommuner inom organisationen 6K, som ingår i Skåne Nordväst och Familjen Helsingborg har en lång tradition av samarbeten. Det gäller inom områden som gemensamma funktioner, där arbetet bedrivs löpande men också inom särskilda avgränsade projekt.

När projektet Livskraftiga kommuner kom till oss sex kommuner i nordvästra Skåne var det som ett konkret uttryck för Region Skånes framtidsbild, ett Skåne bestående av många livskraftiga orter förbundna med god kollektivtrafik. Med ökad tydlighet ser vi genom projektet hur vi kan utveckla och stärka våra kommuner vidare i ett samspel med hela regionen och därmed lämna ett viktigt bidrag till Region Skånes vision Det Öppna Skåne 2030.

Projektet Livskraftiga orter har varit oss till stor hjälp att beskriva vår utvecklingspotential. Vi ser gemensamma frågor såväl som enskilda uppgifter att driva framöver och vem av oss som bäst gör vad för en gemensam utveckling. Initiativet från Region Skåne har varit en värdefull katalysator och Gehl Architects har genom sin processledarroll fått oss att på kort tid åstadkomma ett stort och viktigt resultat.

Den föreliggande rapporten visar vägen till många spännande utmaningar framöver. Här finns vår agenda för det arbete som nu tar vid. Här finns också inspirerande läsning för dig som är boende, nyinflyttad och för dig som bara är nyfiken på vad vi ser framför oss.

Christer Pålsson, Bjuv
Peter Andreasson, Örkelljunga
Per Almström, Perstorp
Fredrik Löfqvist, Svalöv
Lena Mårtensson Stenudd, Åstorp
Tomas Rikse, Klippan

Kommunchefer i medverkande kommuner

Inledning

Projektet Livskraftiga kommuner – att utveckla den mindre orten i sitt sammanhang började genom en diskussion mellan Strukturbild för Skåne och de sex kommuncheferna i 6K, ett nätverk av sex mindre inlandskommuner i nordvästra Skåne: Bjuv, Klippan, Perstorp, Svalöv, Åstorp och Örkelljunga. Diskussionen handlade om vilken roll dessa kommuner spelar i Skåne. Hur kan de nyttja sitt geografiska läge och stärka Skånes utveckling utifrån sina förutsättningar.

Under hösten och vintern 2015/16 genomförde kommunerna tillsammans med Region Skåne och Gehl Architects en workshopserie med syfte att gemensamt diskutera utmaningar, möjligheter och samarbeten för ortsutveckling inom 6K. Målet har varit att skapa en hållbar och livskraftig delregion som kan komplettera de större kärnorna i Skåne. För att uppnå detta har kommunerna bland annat diskuterat hur de kan:

- Identifiera och synliggöra unika kvaliteter i de enskilda kommunerna
- Utveckla en bild av kommunernas olika roller i regionen
- Formulera strategier för att skapa livskraftiga orter som drar nytta av regionens styrkor
- Skapa ett nätverk för kunskapsutbyte och hitta gemensamma mål och samarbetsytor
- Förstärka det regionala perspektivet i konkreta projekt

Fokus på den lilla skalan

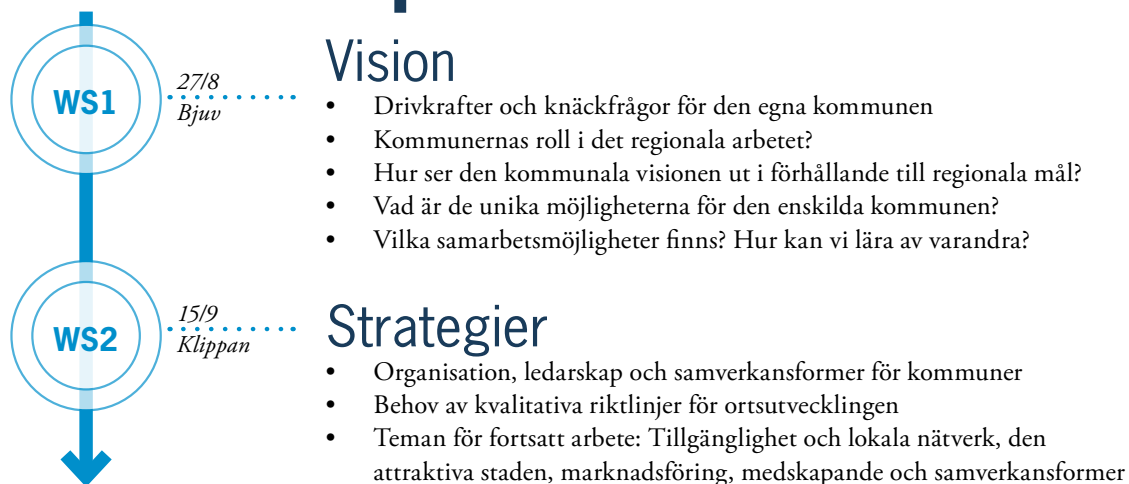
Kommunerna i nätverket är alla bland de mindre i Skåne. Därför har stor vikt lagts vid att anpassa exempel, metoder och verktyg till att fungera för små orter, med de speciella utmaningar och möjligheter som följer med det. De små orterna har få resurser, både ekonomiskt och personalmässigt för att förverkliga insatser och hantera utvecklingen. Men med litenheten följer också en närhet, rent fysiskt, men även mellan förvaltningar och till medborgarna, som ger helt andra möjligheter till samverkan och involvering.

Upplägg & inriktning

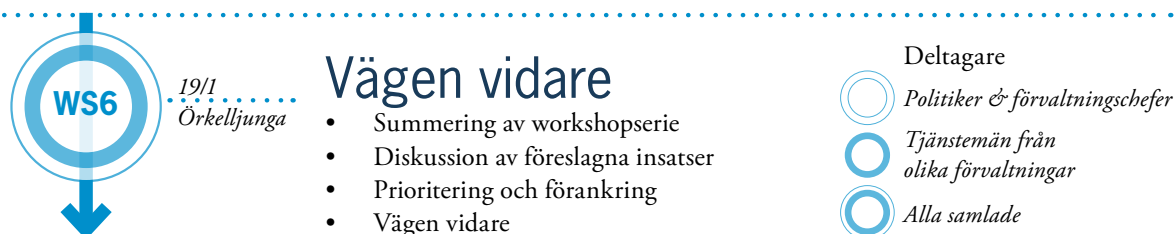
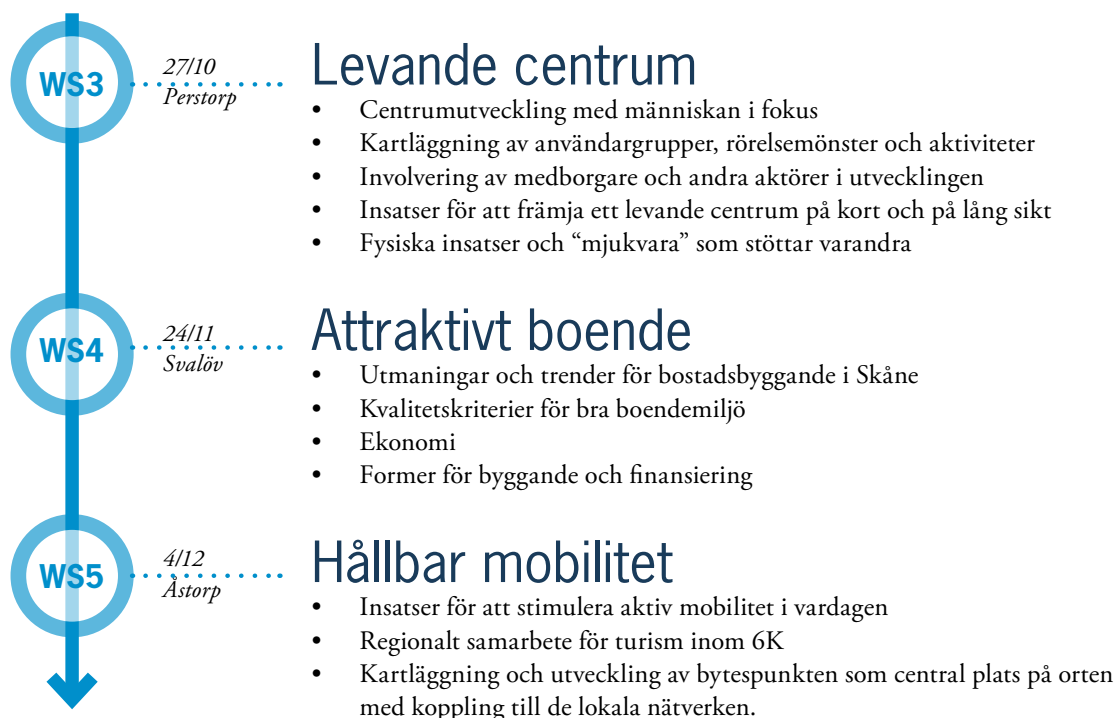
Värdskapet för workshoparna har roterat mellan samtliga kommuner som deltar i samarbetet, vilket har gett möjlighet att lära känna varandras orter. Vid workshoptillfällena har föreläsningar och presentationer varvats med diskussioner och praktiska övningar i både kommungrupper och tvärgående, blandade grupper. Detta för att ge möjlighet för kommunens representanter att diskutera kommunal utveckling tillsammans men även att säkra ett utbyte mellan kommunerna.

Översikt av process

Baserat på diskussionerna under de två första workshoparna valdes följande temaområden fram för fortsatt arbete:

Utmaningar och möjligheter

Det finns en positiv anda i de sex kommunerna. De har förutsättningar för en hållbar tillväxt genom att satsa på bra möjligheter för boende och företagande i en dynamisk och växande region. Samtidigt har en rad utmaningar identifierats som behöver hanteras för att kunna säkerställa en god utveckling för de enskilda kommunerna och för att fullt ut kunna dra nytta av Öresundsregionens förutsättningar.

Svag självbild

Utmaningar

Det upplevs som att kommunerna i 6K är dåliga på att marknadsföra sig själva och de kvaliteter som finns i kommunerna. Det finns också en viss upplevelse av konkurrens mellan orterna inom 6K om utvecklingen.

Möjligheter

Istället för att konkurrera om utvecklingen som tillfaller 6K idag, bör det satsas på samverkan för att tillsammans bli ett starkare komplement till de större orterna. Genom att ”tala med en röst” kan det skapas en tydligare profil utåt och större möjligheter att påverka utvecklingen i regionen. Inom 6K kan det diskuteras hur kommunerna kan komplettera varandra och dra nytta av varandras kvaliteter för att stärka det gemensamma varumärket!

Små resurser

Utmaningar

Med en åldrande befolkning, minskande skattebas och utflyttning av ungdomar är det en utmaning för många kommuner att finansiera välfärdstjänster för alla invånare. Samtidigt innebär den lilla befolkningensmängden också en liten kommunal organisation, som gör att få tjänstemän ska hantera många frågor. När det är en utmaning att klara av den dagliga driften finns det få resurser att satsa på utveckling och nytänkande.

Möjligheter

På grund av de små organisationerna finns mycket större möjligheter till en holistiskt orienterad planering där synergieffekter kan skapas genom samverkan, både med olika kommunala förvaltningar och med privata organisationer, företag och medborgare. Inom 6K finns också stora möjligheter till samarbete där det kan bli möjligt att lära sig av och dra nytta av sina grannar!

Upplevd otrygghet

Utmaningar

Orterna inom 6K är nödvändigtvis inte otrygga, men av olika anledningar upplevs flera av dem som det. Oproportionerlig uppmärksamhet kring det som sker och få motbilder kan ge en skev bild av orterna. Även bristen på levande miljöer i centrum bidrar till att platser upplevs som otrygga.

Möjligheter

Fler bostäder i centrum och ett större fokus på att synliggöra vardagslivet på orterna kan bidra till en tryggare miljö. Insatser för att främja integration och möten mellan medborgare kan skapa motbilder och framhäva orternas småstadskvaliteter. I en attraktiv ort är gemenskapen och närheten mellan människor större!

Svårigheter att attrahera byggnation

Utmaningar

En gemensam utmaning för de flesta kommunerna är svårigheten att attrahera byggherrar som vill satsa på orterna när det finns mer expansiva orter i närheten med större möjligheter till avkastning. Det upplevs som att de stora byggherrarna inte har ett intresse för den mer småskaliga utvecklingen som finns på dessa orter.

Möjligheter

Genom en satsning på att öka attraktiviteten på orterna, utveckla de lokala kvaliteterna och erbjuda något annat än det som finns i storstäderna, kan efterfrågan även skapas i 6K. Samarbeten med lokala byggherrar, som har ett större engagemang för orten, lokala kontakter och en annan långsiktighet, kan bidra till ökat byggande och högre kvalitet!

A photograph of a forest landscape. In the foreground, there is a large, moss-covered stone wall or structure. The background shows a dense forest of tall trees with green foliage. A hiker with a large backpack is visible on the right side of the image, walking through the forest.

Utveckla tillgängligheten till naturen som en resurs för hela Skåne!

Foto: flickr.com/bjaglin

A photograph of a group of people playing chess outdoors. The chessboard is set up on a paved area, and several people are gathered around it, some looking at the pieces. The background shows a brick building and trees.

Skapa levande orter för alla genom aktivering, involvering och samarbete!

Foto: facebook.com/astorpscentrum

A photograph of a large, multi-story brick building with many windows. The windows have red frames. The building is surrounded by a green lawn and some bushes. A bicycle is parked on the right side of the image.

Utveckla de lokala kvaliteterna för att skapa attraktiva och unika miljöer!

Foto: Klippån kommun

Strategisk ortsutveckling genom ledarskap och samverkan

Ortsutveckling är en komplex process med många involverade aktörer och förutsättningar som förändras över tid. Det är därför viktigt att den strategiska ortsutvecklingen har en långsiktig och gemensam målbild samtidigt som arbetet tillåts vara flexibelt inom vissa ramar. Genom kvalitativa riktlinjer kan det skapas ett ramverk för att hantera nya utmaningar och möjligheter som uppstår längs vägen, utan att tappa fokus på den gemensamma visionen. Samtidigt kan externa aktörer engageras i en medskapandeprocess som drar nytta även av civilsamhällets resurser.

Ett paradigmskifte är på gång

En rad spännande förändringar pågår i världen och i Skandinavien vilka ställer nya krav på sätten att styra och leda en kommun eller stad. Miljömässiga, ekonomiska, demografiska och kulturella förändringar kan inte definieras av fysiska gränser. Detta gör att kommuner i större utsträckning måste samarbeta över kommungränserna för att hitta innovativa och resurssparande lösningar för att leverera lokal service och säkerställa en fortsatt utveckling.

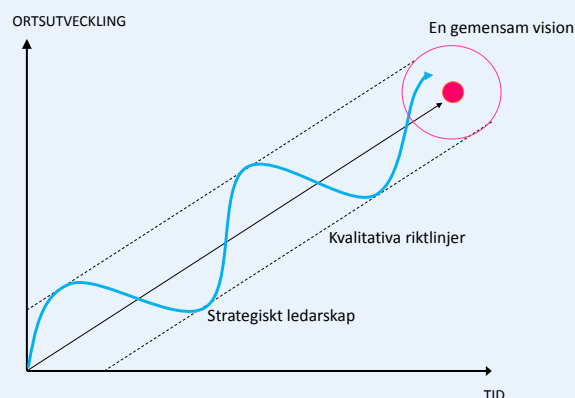
Från reaktiv till proaktiv planering

Kommunerna har traditionellt haft ett reaktivt förhållningssätt till utvecklingsfrågor där man sagt ja eller nej till initiativ och förslag från andra aktörer. För att säkerställa en positiv utveckling behöver kommunerna hitta modeller för en mer proaktiv planering, där de kan etablera en långsiktig vision och facilitera projekt som stärker visionen.

Fler gemensamma visioner och mål

De enskilda kommunerna behöver inte kunna erbjuda allt. Men tillsammans kan de skapa ett nätverk av mindre orter med hög livskvalitet och vara ett alternativ till att bo i större städer. Ett samarbete behöver bygga på en tydlig strategisk ledning, vilket innefattar en gemensam vision för projektet, väl definierade mål och

prioriteringar samt en öppen dialog rörande fördelning av uppgifter och ekonomi. Mellankommunala arbetsgrupper, liksom kontakter och nätverk mellan de ansvariga ledarna i varje kommun, är nödvändigt. På sikt kommer lärdomen i dessa grupper också påverka de enskilda kommunernas organisationer och strategier.

Etablering av en gemensam vision gör det möjligt att få in fler aktörer i processen. Vägen dit kan förändras över tid men de kvalitativa riktlinjerna ger ett ramverk för att säkerställa riktningen.

Samarbete kring hårdvara och mjukvara

Särskilt mindre kommuner har ett stort behov av samarbete för att kunna optimera sina lokala resurser, få större användning av investeringar och bidra till ökad livskvalitet för den enskilda medborgaren.

Genom samarbete kan kommuner nyttja varandras styrkor för ömsesidig nytta och effekt. Traditionellt arbetar kommuner främst gränsöverskridande med frågor som rör miljö, infrastruktur, turism och ibland marknadsföring. Därtill kan mer otraditionella och ”mjuka” initiativ som kultur- och stadslivsprojekt, handelsfrämjande evenemang och sport- och fritidevents liksom traditionella kommunala serviceområden som äldreomsorg, planläggning och utbildning också vinna på samarbete och nytänkande.

Lokal demokrati och transparens

Till skillnad från större städer är ofta närheten till andra människor större på mindre orter vilket kan användas som en styrka. Komplettera möten och dialogarbete med implementering av fysiska pilotprojekt, etablering av entreprenörsgupper med lokala eldsjälar och grupper på sociala medier. Nya idéer kan accelerera genom en aktiv dialog mellan medborgare, tjänstemän och förtroendevalda samtidigt som kommunen i högre grad blir mer uppmärksam på invånarnas behov och beteende.

Data och utvärdering

Strategisk ledning och samarbete kräver insamling och användning av data för att säkerställa att arbetet rör sig i riktning mot den gemensamma visionen. I traditionell planläggning ligger fokus på ett framgångsrikt projekt, i en samarbetsprocess mellan flera kommuner hamnar fokus istället på ett bredare värdeskapande för samtliga aktörer.

Hinder och möjligheter

En utmaning med samarbete är att alla inblandade måste ge ifrån sig en viss del makt. Rent politiskt innebär detta att kommunledningen måste kunna främja utvecklingsprojekt som ligger utanför den egna kommungränsen men som trots det gör nytta lokalt. Samtidigt finns det goda förutsättningar för att både spara på resurser och hitta bättre lösningar. För att fånga de lågt hängande frukterna kan små och mindre komplexa projekt startas, testas och därefter gemensamt skalas upp till större projekt.

Sammanfattningsvis behöver kommunal förvaltning fokusera mer på planering i nätverk med olika aktörer vilket kräver ett strategiskt tillvägagångssätt och användning av data, samarbete och delaktighet. Kommunerna i nätverket måste skapa rum för innovation inom organisationen och i den dagliga driften för att lyckas.

FOKUSOMRÅDEN FÖR LIVSKRAFTIGA ORTER

1. Levande centrum
2. Attraktiva boendemiljöer
3. Hållbar mobilitet

verktyg • metoder • rekommendationer • inspiration

Tema 1

Levande centrum

En av hörnstenarna i utvecklingen av attraktiva samhällen är ett levande centrum som kan fungera som ortens hjärta och mötesplats. För detta krävs ett fokuserat arbete på att attrahera alla användargrupper och att skapa aktiviteter och möjligheter för liv på olika tider av dygnet och under hela året. Det ska också vara lätt och tryggt för individen att komma till centrum oavsett förutsättningar, varför det behöver skapas bra system för kollektivtrafik, gång och cykel som huvudsakliga transportmedel.

En mångfald av sittmöjligheter som kan passa många olika människor och konstellationer.

Aktiviteter och lekmöjligheter vid viktiga mötesplatser som både inbjuder till aktiv och passiv rekreation.

Platser och gator med en mänsklig skala och detaljrikedom.

Butiker och caféer med plats för servering och försäljning ut mot torget eller gatan.

Bebyggelse med blandade funktioner för att främja liv och en känsla av trygghet.

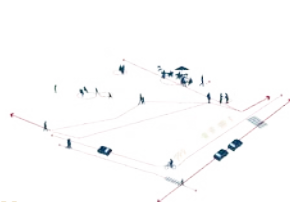
Nära till kollektivtrafiken med goda väntmöjligheter.

Platser och aktiviteter väl integrerade i ett finmaskigt fotgängarnätverk.

Skytning till viktiga destinationer.

Cykelparkering av hög kvalitet. Korttidsparkering för ärenden.

Tydliga och säkra övergångsställen.

Liv

Tänk på livet först - det är människorna som skapar livet på orten. För att kunna formulera strategier och visioner för ett levande centrum behövs både kunskap om hur livet ser ut och förståelse för vad som attraherar människor och lockar till vistelse.

Rum

Därefter rummen – gator och platser måste utformas och programmeras på ett sätt som gör att de stödjer livet som eftersträvas, där människor känner sig trygga och vill spendera sin tid.

Hus

Till sist husen – innehåll och utformning av byggnaderna bidrar till platsens och ortens attraktivitet. Såväl bostäder som destinationer kan interagera med offentliga platser och bidra till livet. Stort fokus krävs på täthet, skala och utformning av bottenvåningen.

Skapa förutsättningar för aktivitet och gemenskap

Dessa rekommendationer kan bidra till att skapa möjligheter för ett levande och aktivt centrum. De kan användas som checklista för planering och utvecklingsprojekt i kommunen och som utgångspunkt för exempelvis en centrumplan.

Bjud in alla

I centrum behöver det finnas platser och aktiviteter för användargrupper med olika ålder, geografisk hemvist och sysselsättning. Arbeta specifikt med att bjuda in alla grupper i samhället, skapa mötesplatser där flera grupper kan mötas och se till att det finns en variation av aktiviteter för olika årstider.

Se till att det hänger ihop

Skapa ett nätverk av högkvalitativa gång- och cykelstråk som knyter samman alla viktiga destinationer i centrum. Se till att ankomstpunkter; tågstationer, busshållplatser, cykel- och bilparkeringar, är en del av nätverket och är lätta att hitta. Fokusera på att bryta upp barriärer och laga hålen i nätverket så att nätverket är ihopkopplat.

Mänskliga kvaliteter i de offentliga rummen

Det räcker inte med att en plats är estetiskt tilltalande för att den ska bli uppskattad och välanvänd. Först och främst måste platsen vara väl skyddad från potentiella faror och obehagliga sinnesupplevelser. Trafikdämpande åtgärder, funktioner som är öppna senare på kvällen, bostäder och god belysning är några faktorer som kan höja den upplevda tryggheten.

Därefter ska platsen inbjuda till många olika sorters användande och uppehåll, både aktiva och passiva. Det ska vara enkelt att röra sig över platsen och finnas fina och intressanta saker att titta på. Självklart är skalan och platsens utseende också viktig för helhetsupplevelsen. Här är en mänsklig skala, möjligheten att njuta av klimatet samt grönska, detaljrikedom och bra materialval viktigt.

Fokus på vardagslivet

Genom att skapa goda förutsättningar för vardagslivet finns möjligheten att skapa ett levande centrum som stimulerar till möten och aktivitet. Platser som besöks i vardagen kan också fungera som mötesplatser, se till att utveckla den fysiska miljön kring kollektivtrafikens hållplatser, matbutiker, skolor och arbetsplatser.

Involvera privata aktörer i utvecklingen

För att lyckas med centrumutveckling är det viktigt att bjuda in de privata aktörerna och genom en god dialog bygga upp en känsla av gemensamt ansvar för utvecklingen av offentliga rum, aktiviteter, byggnader med mera. Samfinansiering av projekt som gynnar flera parter kan vara ett sätt att få mer resurser till centrumutvecklingen.

Se projekt som en del av en helhet

Koppla det enskilda projektet till en långsiktig vision för att nå dess fulla potential. Samordna liknande projekt för att minimera dubbelarbete. Till projekt kan det finnas behov för ytterligare fysiska och icke-fysiska initiativ för att stärka effekten av projektets långsiktiga framgång. Redan i ett tidigt planeringsskede kan konkreta insatser göras, till exempel med involvering av allmänhet och externa aktörer, för att få upp intresset för arbetet och fånga in olika åsikter.

Verktyg - levande centrum

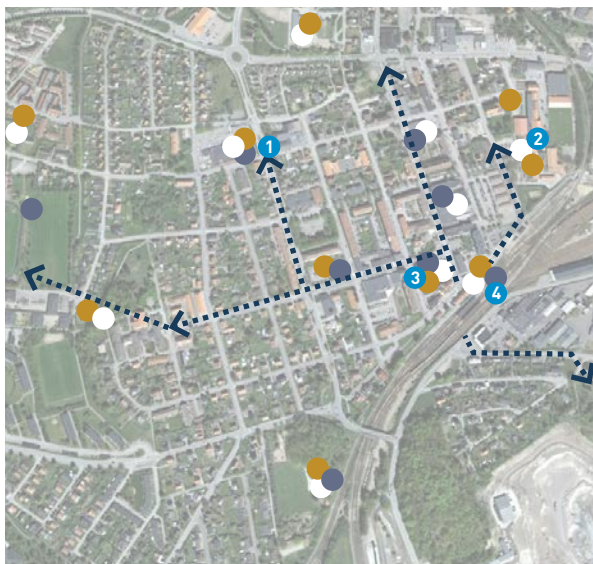
Kartlägg livet på orten

För att kunna planera för ett levande centrum behövs kunskap om hur centrum används idag. Vilka destinationer används av vilka grupper i samhället? Finns det någon grupp som saknas i centrum? Var och när rör sig olika användargrupper i området? Finns det några destinationer som är dåligt kopplade till viktiga funktioner och platser i centrum? Finns det barriärer för gående och cyklister?

Registreringar på plats

Komplettera den första uppskattningen med att göra cykel- och fotgångarregistreringar för att se om antagandena stämmer. Upprepa registreringarna efter hand för att se om insatserna har gett den effekt som eftersökts.

Exempel: Åstorp

Användargrupper:

○ Barn/ unga   ● Yrkesarbetande   ● 55+! seniorer

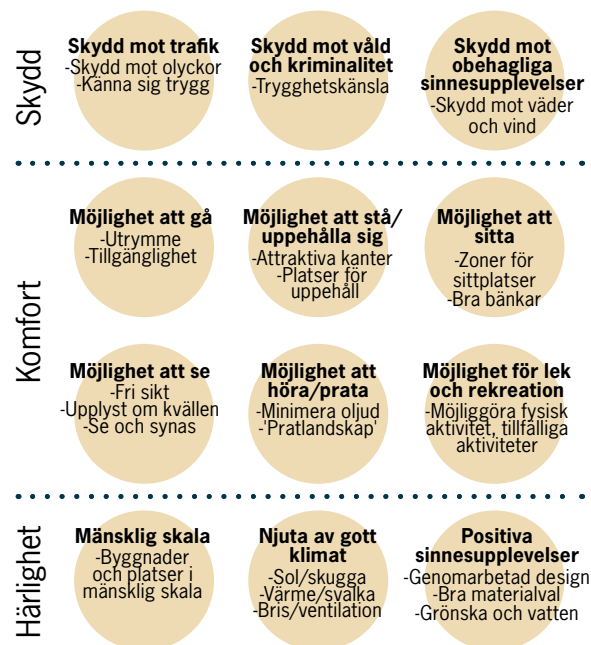
Viktiga mötesplatser:

① Oj!! ICA   ② Kulturhuset   ③ Torget   ④ Stationen

Viktiga stråk:

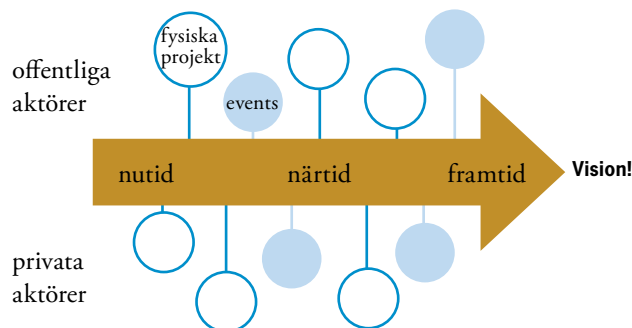
12 Kvalitetskriterier för offentliga rum

En checklista för kvaliteter i det offentliga rummet som bidrar till inbjudande och attraktiva platser för människor. Denna kan användas för att utvärdera befintliga platser eller vid planeringen av nya offentliga rum.

Processplan

Processplanen är ett sätt att få överblick över centrumutvecklingen, säkerställa att projekt kan dra nytta av varandra tids- och resursmässigt och att alla aktörer kan bidra för att skapa mer kraft i insatserna. I processplanen samlas både privata och offentliga projekt, investeringar i såväl fysiska förändringar som kampanjer och events, samt kort- och långsiktiga insatser. Målet är att få insatserna att samspela och stötta varandra.

Hur skapar vi hållbara och attraktiva bygder?

I Röstånga, en ort med ca 900 invånare i Svalövs kommun, har vi de senaste tio åren uppmärksammats för vårt arbete med den lokala utvecklingen framför allt kring attraktion och den livsviktiga inflyttningen. En inflyttning som behövs för att behålla och utveckla service och livskvalité på landsbygden. Erfarenhet från vårt utvecklingsarbete är att det är två faktorer som flera anger som viktiga för sin inflytt: gemenskapen och möjligheten att kunna bidra till samhället.

Gemenskapen som kan skapas i ett lokalsamhälle, på en liten ort, är något som många säger är viktigt, ett sammanhang eller gemenskap att bli en del av, i motsats till det ofta anonyma livet i staden. Men också möjligheten att kunna påverka och bidra i sin närmiljö, vilken blir mycket mer konkret och märkbar i det lilla samhället, där alla som engagerar sig gör skillnad – helt enkelt för att ingen annan finns för att göra det. Kan dessa två faktorer balanseras på en positiv skala så skapar vi något, som allt oftare lyfts fram som en viktig faktor för hållbar samhällsutveckling, ”Social Cohesion”. Social Cohesion kan definieras som en gruppgemenskap som växer fram, har en värdegrund och till och med kan verka för gemensamma samhälleliga mål eller utmaningar.

I Röstånga har vi flera olika öppna utvecklingsplattformar som utgår från gemensamma samhällsutmaningar – ideella föreningar och ett gemensamt ägt fastighetsbolag som på olika sätt skapar och stärker delaktighet, känslan av ägarskap och får fler att vara bärare av en positiv utveckling. Detta är dock en lång och skör process, och hur gör man? När man skall bygga vägar och fastigheter finns det ritningar och arkitekter att följa, men hur bygger man en lokal

identitet och gemenskap i ett lokalsamhälle? Vi tror att det finns vissa faktorer som påverkar och kriterier som skall uppfyllas för att få till en utveckling som på sikt bidrar till ortens attraktionskraft, och att detta absolut kan stödjas och designas i samverkan och planering. Utöver några grundläggande förutsättningar som öppenhet, ärlighet och tillgänglighet har vi identifierat några kriterier och roller som kan underlätta för en hållbar utvecklingsprocess.

En krok – vad får folk engagerade och motiverar och skapar en samsyn. En angelägenhet eller utmaning som berör många och som man kan enas kring.

Ett lok – det bör finnas någon som tar ansvar för att driva processen och vara bränslet i utvecklingen, som ser till att leverera det som blir överenskommet.

En tok – individer som tänker utanför ramarna och presenterar det oväntade och udda lösningar. Som flyttar gränser, men ändå håller sig inom ramarna.

En bok – för trovärdigheten behövs någon som håller koll på finanserna och ekonomin på ett trovärdigt sätt.

En klok – någon som har kunskap om ämnet eller samhället som är avgörande för utmaningen eller bygden.

När man identifierar dessa i den lokala utvecklingen är det ofta individer, men ibland ser man också att organisationer, företag eller föreningar eller kommunen tar rollen. Speciellt kommunen kan ha en avgörande roll som möjliggörare. Här blir samverkan ett viktigt verktyg, och gärna en samverkan på likvärdiga villkor och som upplevs utgå ifrån lokalsamhällets bästa. Kan man hitta en gemensam process skapar vi både attraktiva, levande och hållbara samhällen runt om i Skåne!

Volda, Norge Utvecklingsplan för samverkan

Volda, med 8.000 invånare i västra Norge, har arbetat med en holistisk utveckling av centrum där alla aktörer får plats och kan bidra. Projektorganisationen ”Mellom bygningane i Volda” har bildats, som leds av Volda Näringsforum och drivs gemensamt av näringslivet och kommunen. Dessutom deltar även regionen, högskolan och Voldaborna i arbetet.

Centralt i projektet är en utvecklingsplan som beskriver ambitionen med utvecklingen av centrala Volda och ger verktyg för hur denna förändring kan åstadkommas genom kort- och långsiktiga insatser. Denna används

för att utvärdera och styra samverkansprojekt, både tillfälliga aktiviteter och uppgraderingar av offentliga rum, som kan komma från både offentliga och privata initiativ.

Genom samfinansiering matchar både kommunen och regionen privata investeringar i det offentliga rummet som bidrar till den gemensamma visionen, och därmed säkras både delaktighet och samsyn kring utvecklingen i Volda hos privata och offentliga aktörer.

(Läs mer: www.facebook.com/mbvolda)

Medborgardialog för att diskutera utvecklingsplanen för Volda centrum.

Förslag på temporär uppgradering av stadsrum i Volda. Illustration: Gehl Architects.

Utsmyckning av väggar i Volda centrum. Lokalt initiativ för ”Mellom bygningane i Volda”.

Åstorp Centrum 2.0 Med medborgaren i fokus

Arbetet med Centrum 2.0 startade under våren 2013 och tog sin utgångspunkt i en nuläges- och omvärldsanalys av Tyréns, projektet Söderåslänken som är ett examensarbete från SLU samt input från Campus Helsingborg, Gehl Architects med flera.

Genom workshopar involverades politiker, tjänstemän, föreningar, fastighetsägare, näringsliv och andra intresserade, som formulerade en vision för centrum och tog fram konkreta förslag inom olika områden. Frivilliga arbetsgrupper arbetade sedan vidare med förslagen.

Medborgardialoger påbörjades i oktober via olika medier, både online och fysiskt. På ett projektkontor mitt i centrum kunde medborgare lämna sina idéer via

bland annat post-its och barnteckningar. Här samlades även de olika arbetsgrupperna för att arbeta. Dialog har genomförts på skolor, utanför livsmedelsbutiken med flera platser.

Alla idéer samlades ihop och ledde till en plan "Förslag till handlingsplan Centrum 2.0. Åstorp Söderåsstaden". Handlingsplanen är uppdelad i åtgärder på kort och lång sikt, och arbetet med de olika åtgärderna sattes igång direkt under 2014 av en projektledare. Projektet har hittills resulterat i ett antal konkreta events och fysiska projekt som lyft Åstorp Centrum och engagerat alla inblandade aktörer kring den fortsatta utvecklingen av ett levande centrum i framtiden.

Planteringar med lokala Söderåsväxter.
Foto: Michael Svensson

Allsång på torget - en händelse för hela Åstorp.
Foto: Hans-Ingvar Jönsson

Tillfälligt projektkontor för Åstorp Centrum 2.0
Foto: Åstorps kommun

Attraktiva boendemiljöer

För att locka nya invånare behövs ett fokus på att skapa attraktiva boendemiljöer. Kvaliteten på den enskilda bostaden är bara en faktor. Placering av hus på tomten, utformning av gatumiljöer och entréförhållanden, blandning av bostadstyper och funktioner, tillgång till mötesplatser samt kopplingen till naturområden och kollektivtrafik påverkar områdets attraktivitet. Utgångspunkten bör alltid vara att ta tillvara på platsens unika förutsättningar och existerande kvaliteter.

Olika upplåtelseformer och storlekar på boende inom samma område, från lägenhet till villa.

Bebyggelse med entréer och många fönster ut mot gatan där de flesta spontana möten sker.

Små smitvägar mellan bebyggelse som leder vidare till destinationer eller skapar genvägar för gående.

En kontinuerlig trottoar bromsar biltrafiken och signalerar att gående är prioriterade i området.

Grönska och natur tätt in på bebyggelse.

En lokal offentlig mötesplats utmed gatan, med goda sitt-, lek- och cykelparkeringsmöjligheter.

Möjlighet för små verksamheter att ta över lokaler i bostadsområden, till exempel i ett före detta garage.

Bygg för variation!

Genom att bygga varierat är det möjligt att attrahera en större grupp människor med olika behov, intressen och preferenser till samma område. Dessutom ges det bättre förutsättningar för att bo kvar i området genom skiftande stadier i livet och med olika förutsättningar. Detta ger mer robusta, socialt hållbara och levande områden.

Kvalitetskriterier för hållbara och mänskliga bostadsområden

Detta kan användas som en checklista och styra en diskussion kring hur kvalitetskriterierna kan uppfyllas i det enskilda bostadsområdet.

1. Identitet

- Tillvarata och utveckla de naturliga kvaliteterna.
- Etablera högkvalitativa destinationer.
- Ge möjlighet till individuell kreativitet i utemiljöer och kantzoner.

5. Förbindelser

- Skapa ett finmaskigt nätverk som prioriterar gående och cyklister.
- Planera områden i närhet till existerande kvaliteter och destinationer.
- Tillgänglighet för alla.
- Gör det lätt att orientera sig även utan skyltning, med tydliga gator och stråk.

2. Social gemenskap

- Säkerställ en mångfald av användare.
- Se till att gator har många entréer och inte för långa fastigheter.
- Etablera en god kontakt mellan liv utomhus och inomhus.

6. Njutbara platser

- Stimulera sinnen med grönska, konst och urban möblering.
- Skapa bra mikroklimat för ökade möjlighet till vistelse.
- Se till att platser är väl omhändertagna.

3. Flexibilitet och diversitet

- Erbjud en mix av bostadstyper.
- Ge möjlighet till förändring av användning över tid i exempelvis garage och bottenvåningar.

7. Trygg miljö

- Överlappande funktioner.
- Fönster i bostäder med god uppsyn över gator och platser.
- Belysning i mänsklig skala.

4. Variation av aktiviteter

- Ge plats för vardagsaktiviteter.
- Uppmuntra kommersiella, ideella och kulturella aktiviteter i området.
- Skapa aktiviteter för alla väder och tidpunkter.

8. Hållbart liv

- Lätt att göra smarta val i vardagen.
- Hållbara transporter.
- Hållbar energi.
- Ekologisk diversitet.

Hestra Parkstad

Bo mitt i naturen

Hestra Parkstad är resultatet av en nordisk bomässa 1994, där arkitekter från Sverige, Danmark, Norge och Finland engagerades för att planera ett bostadsområde i samklang med naturen. Den vilda naturen har behållits in på husknuten genom en varsam byggprocess, där så lite åverkan som möjligt har gjorts vid byggnation av såväl hus som offentliga platser. Genom detta har

ett karaktärsfullt bostadsområde skapats som rönt stor uppmärksamhet och erbjuder unika kvaliteter till de boende.

Området är varierat i förhållande till upplåtelseform och bostadstyp med radhus som lägenheter, hyres- och bostadsrätter. Kvarteret Nielsen, ritat av Vandkunsten, vann Kasper Sahlinpriset 1992.

Kvarteret Nielsen, Vandkunsten 1992. Foto: Borås Stad

Västra Hjärup Från villamatta till skånsk småstad

Väster om stambanan i Hjärup har Gehl Architects tagit fram en strukturplan för ett nytt utvecklingsområde. Genom en serie workshopar som bygger på Gehl Architects metodologi "Liv-Rum-Hus" har planen utvecklats i nära samarbete med kunden, Skanska Nya Hem. Resultatet är en småskalig och finmaskig plan som ska skapa en varierad sekvens av offentliga rum och mötesplatser i vardagen, med de viktigaste platserna

samlade i huvudstråk som kopplar till omgivningens stråk och destinationer. Genom en noggrann planering av mellanrummen och en tydlig hierarki av offentliga, semioffentliga och privata rum, kan området skapa intressanta och varierade upplevelser och ett rikt vardagsliv. Kring tågstationen blir tätheten högre och med mer service för att skapa ett naturligt centrum och stimulera hållbara transporter.

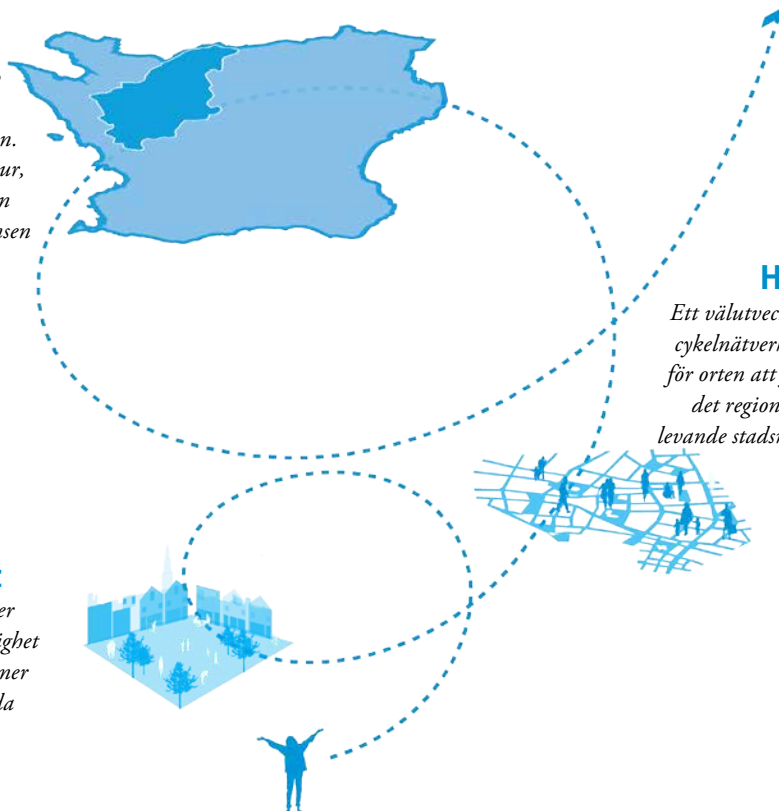
Gränden, Hjärup. Illustration: Gehl Architects.

Hållbar mobilitet

Levande och hållbara orter i 6K förutsätter ett tryggt, tillgängligt och attraktivt lokalt nätverk som skapar goda förutsättningar för att ta sig till alla viktiga destinationer lokalt och regionalt. I ortens centrala delar bör trafikmiljön prioritera fotgängares och cyklisters upplevelse samt säkra tillgänglighet till kollektivtrafikens knutpunkter för att ge bra förutsättningar för regionala transporter.

Hållbart regionalt

En region där nätverken för hållbar mobilitet hänger ihop ger förutsättningar för en hållbar tillväxt i hela regionen. Tillgänglighet till natur, kultur, arbete och boende ger regionen en stark ställning i konkurrensen mellan tillväxtregioner i Nordeuropa.

Hållbart lokalt

Ett välutvecklat lokalt gång- och cykelnätverk ger förutsättningar för orten att fullt ut dra nytta av det regionala nätverket, skapa levande stadsmiljöer och bidra till en tryggare miljö.

Hållbart personligt

Fler som går och cyklar betyder mer motion i vardagen, möjlighet till fler sociala möten och en mer hållbar livsstil för den enskilda individen.

Stimulera olika typer av resor!

Vardagsresor

Gör det enkelt att resa hållbart i vardagen genom ett bra nätverk mellan målpunkter (affär, förskola med mera). Förtäta strategiskt i kollektivtrafikhöga lägen.

Pendlingsresor

Satsa på effektivitet! Uppmuntra användning av tjänstecyklar, gångkampanjer på arbetet. Skapa sammanhängande nätverk av cykelbanor till kollektivtrafik och stora arbetsplatser.

Kombinationsresor

Se hela resan! Ge möjlighet att ta cykel på buss och tåg. Se till att hållplatser och stationer har väl utformad och tillräcklig cykelparkering. Ge möjlighet till taxi och flextrafik i direkt anslutning till knutpunkter.

Rekreativresor

Se på resan som nöje! Utveckla turistleder för gång och cykel. Satsa på information och öka tillgängligheten till natur- och kulturområden.

Förbättra kvaliteten på gång- och cykelnätverken

För att öka möjligheterna att röra sig till fots och på cykel i lokalsamhällena krävs fokus på tillgänglighet och nätverk, men också på de kvalitativa och upplevelsemässiga aspekterna i den fysiska miljön.

Prioritera fotgängare och cyklister

Sätt de trafikanter som är i mest behov av en trygg och tillgänglig miljö i första rummet. Anpassa trafikmiljön efter dem och inte tvärtom.

Gör det enkelt för alla användargrupper

Genom att ge bra förutsättningar för barn och äldre, skapas det en bra miljö för alla. Sätt fokus på de svaga grupperna i samhället vid planering av områden, gator och platser.

Koppla ihop alla destinationer i ett nätverk

Se till att viktiga destinationer hänger samman i ett nätverk som gör det enkelt att röra sig. Bryt ner barriärerna och sätt som mål att hela orten ska vara tillgänglig.

Bjud in till vistelse i det offentliga rummet

Fler som uppehåller sig i det offentliga rummet innebär en mer levande miljö och därmed en tryggare och mer intressant upplevelse för fotgängare och cyklister. Se till att det finns miljöer och aktiviteter som bjuder in till att vistas på platsen.

Skapa trygghet under alla tider på dygnet och året

Arbeta strategiskt med funktioner som kan bidra till ökad trygghet längs viktiga stråk och vid viktiga platser. Boende som ger "ögon på gatan", kvällsöppna funktioner och god belysning kan samverka för en tryggare miljö.

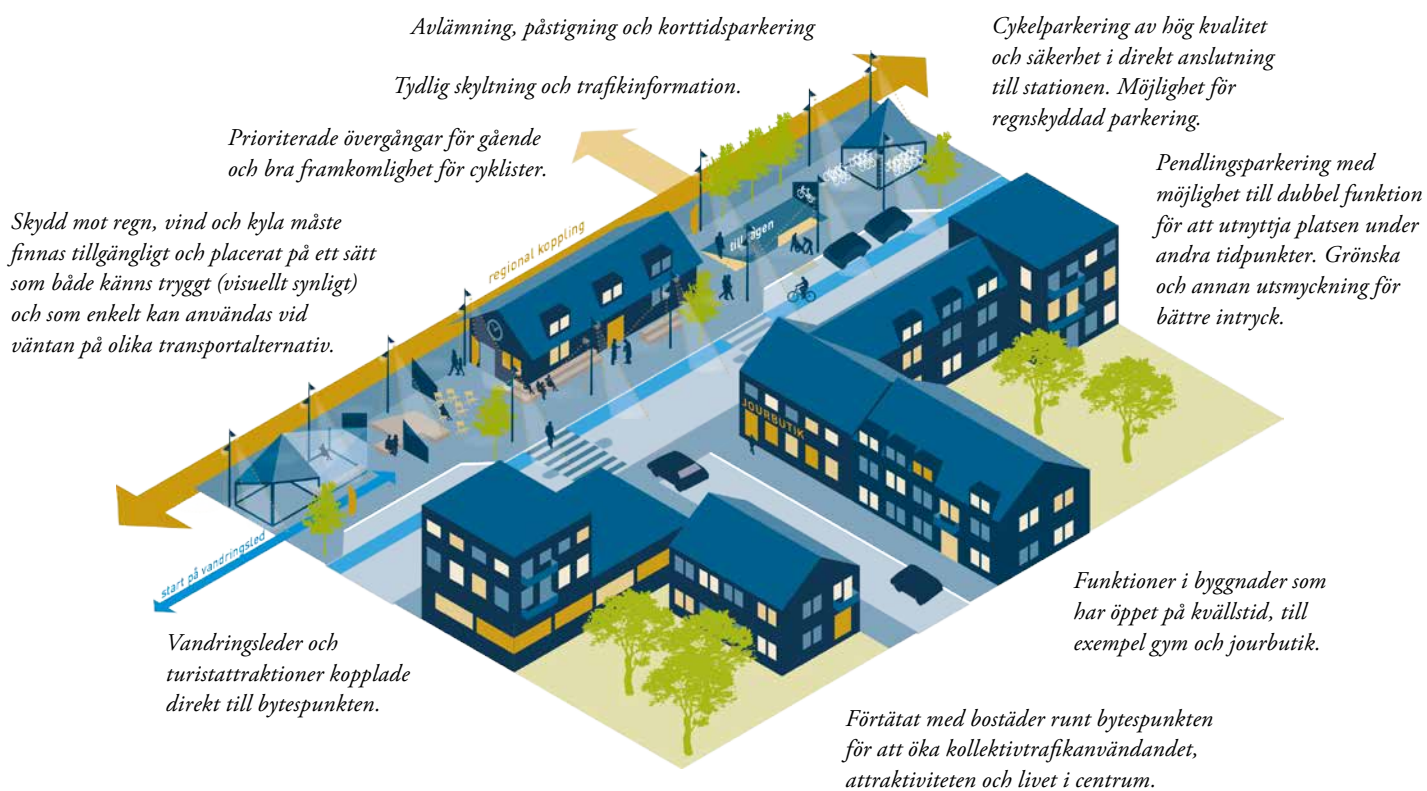

Bygg en kultur - cykel och gång som en del av människors vardag

Gör det enkelt att välja rätt och ge möjlighet att kunna förändra invanda mönster. "Gåbussar" till skolan, cykelkampanjer på arbetsplatser och uppmärksamhet kring motion i vardagen kan bidra till förändrade vanor.

Bytespunkten som mötesplats i lokalsamhället!

Utveckla knutpunkten, tåg- eller busstationen, som en viktig mötesplats i lokalsamhället, med en koncentration av vardagsfunktioner och god offentlig miljö som lockar till uppehålle och aktivitet. Rätt planerad kan bytespunkten bli hela ortens vardagsrum.

Goda fotgängar- och cykelkopplingar för minskad barriäreffekt. Mälöv, Ballerup.
Foto: dinby.dk

Förtätning med bostäder, service och mötesplatser. Triangeln, Malmö.

Möjlighet till enkla byten mellan trafikslag. Klampenborg station.

Kvalitetskriterier för bytespunkter

Tillgänglighet

Försäkra god tillgänglighet för alla användargrupper. Erbjud en bra och trygg miljö för både cyklister och fotgängare då detta är de två vanligaste sätten att ta sig till och från kollektivtrafik. Se till att pendlingsparkeringarna är effektivt utnyttjade med överlappande funktioner för tidpunkter med färre bilar, och gör dem attraktiva för att ge ett bra första intryck av orten.

Identitet & läsbarhet

Bytespunkten behöver ha en tydlig och läsbar identitet som kollektivtrafikplats, för att underlätta orientering för tillfälliga besökare och ovana resenärer. Detta gäller tillgången till information om både kollektivtrafik och lokalmiljön, men också att platsen ska vara lätt att läsa utan skyltar. Därutöver bör bytespunkten också spegla den lokala miljön, och vara en port till samhället och ett skyltfönster för den lokala identiteten!

Trygghet

Fokusera på att skapa en trygg miljö kring bytespunkten, både trafikalt genom att skapa en fotgängarprioriterad miljö kring bytespunkten, genom god belysning som ger överblick och genom att förtäta med funktioner och bostäder för att säkra mänsklig närvaro på platsen och "ljus i fönstren".

Attraktivitet

För att upplevelsen av kollektivtrafiken ska vara positiv, behöver bytespunkterna erbjuda en behaglig och attraktiv miljö, som gör att väntetiderna känns kortare och skapar en positiv bild av resandet. En omsorg i designen, behagliga och taktila material, en väl underhållen miljö, en mänsklig skala på rum och byggnader och ett gott mikroklimat bidrar till en positiv upplevelse. Låt platsen spegla småstadens unika kvaliteter.

Liv & aktivitet

Ge förutsättningar för ett enklare vardagsliv för pendlare och övriga invånare genom att koncentrera service, funktioner och aktiviteter kring bytespunkten. Utnyttja bytespunktens potential som samlingspunkt för olika grupper genom att uppmuntra människor till att stanna kvar på platsen.

Samordning & samarbete

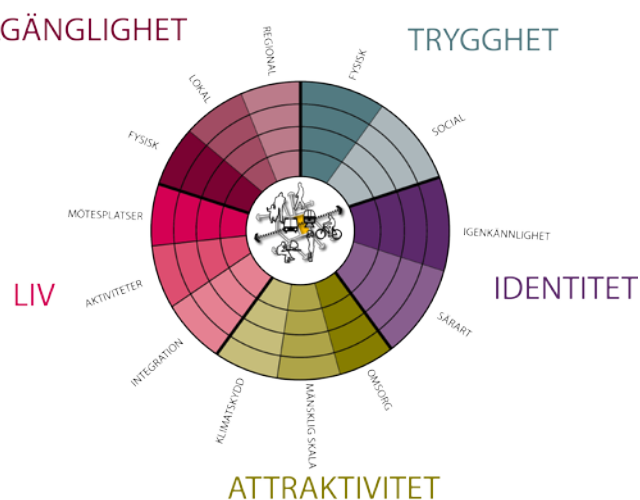
Se till att det finns en samsyn hos de olika aktörerna om platsens funktion och betydelse. Engagera regionala och nationella aktörer såväl som de lokala fastighetsägarna, byggherrarna och resenärerna i en dialog kring utvecklingen av platsen och stimulering av hållbart resande i regionen.

Verktyg - hållbar mobilitet

Workshopmodellen är ett bra verktyg för att samla olika kompetenser och aktörer och skapa en gemensam bild av vad bytespunkten är och kan vara i framtiden. Workshoparna kan ha olika fokus beroende på vad det finns för aktuella frågeställningar i den enskilda kommunen, men grunden är densamma - att få ett bredare perspektiv på vad bytespunkterna betyder och hur de kan få en än viktigare roll som mötesplatser i samhället.

Värderosen

För att kunna jämföra olika placeringar eller scenarier kan värderosen vara ett bra hjälpmedel att diskutera kvalitetskriterierna utifrån. Betygsskalan är relativ och ger en snabb överblick över hur bytespunkten fungerar och vad som behöver förbättras.

Läs mer:

I ”**Bytespunkten som mötesplats**” (Region Skåne och Gehl Architects, 2010), finns kvalitetskriterierna och värderosen beskrivna mer i detalj, tillsammans med inspiration för utvecklingen av attraktiva och levande bytespunkter och konkreta tips för framtida arbete.

Rapporten ”**Stationsnära läge**” (Länsstyrelsen/ Skånetrafiken/ Region Skåne / Trafikverket, 2010) kartlägger den fysiska strukturen och tittar på potentialen för förtätning som finns kring Skånes tågstationer. Endast genom att förtäta med bostäder och arbetsplatser inom 1 km från Skånes existerande stationer kan en fördubbling av Skånes befolkning rymmas. Genom att också inkludera de starka busslinjerna, finns en ännu större potential för kollektivtrafknära utveckling.

Nytt TemaPM, ”**Planera för nya stationssamhällen - Införandet av Regionalt superbusskoncept**” släpps under våren 2016.

Stimulera cykling Växjö kommun

För att stimulera cykling som pendlingsform har Växjö kommun inom ramen för EU-projektet ELMOS köpt in elcyklar som lånats ut till bilpendlare under 3-4 veckor. Genom projektet har deltagarna fått testa cykling i kombination med kollektivtrafik som alternativ till bilåkande. Kommunen har också byggt ett cykelgarage i anslutning till resecentrum för att underlätta för kombinationsresor. Upplåsning sker via resekortet, och i garaget finns förvaringsskåp, laddningsstationer för elcyklar och pump.

Av de som testade elcyklarna cyklade 30% mer på sin egna cykel efter låneperioden och 10% köpte en egen elcykel.

Fakta från försöket (från Växjö kommun)

- Genomsnittligt avstånd till arbetet, 6,5 km.
- 25 % pendlade ensam i bil 5 – 7 dagar/ vecka före lånet av elcykel.
- 3 % pendlade ensam i bil 5 – 7 dagar/ vecka under tiden de lånade elcykel.
- Elcyklarna ersatte bilkörning med ca 11 500 km.
- 80 % cyklade mer med elcykeln än med sin ordinarie cykel.
- 70 % cyklade längre sträckor med elcykeln än med sin ordinarie cykel.
- 30 % cyklade mer på sin ordinarie cykel efter lånet av elcykel än före.

Cykelgarage vid resecentrum i Växjö. Foto: Växjö kommun

Låncyklar i Växjö kommun. Foto: Sveriges Radio

VÄGEN FRAMÅT

Summering av slutsatser och prioriteringar inom:

Organisation & ledarskap

Attraktiva boendemiljöer

Levande centrum

Hållbar mobilitet & turism

Hur går vi vidare?

För att lyfta samarbetet inom 6K till nästa nivå krävs konkreta insatser och forum för samverkan där kommunerna kan dra nytta av varandras kompetens, erfarenheter och resurser. Kommuner kan fungera som mentorer för varandra inom olika områden och det finns möjligheter att samutnyttja resurser inom specialområden. Under processen har en rad konkreta förslag på utvecklingsområden framkommit, som har kategoriserats i följande teman.

Organisation & ledarskap

Förslag som prioriterades högst under avslutande workshop

Integration i 6K

Kommunerna inom 6K har tagit emot en ökande andel flyktingar, och behöver en modell för integration som tar avstamp i den mindre orternas förutsättningar och möjligheter. Förebilder finns i enskilda initiativ när det gäller bostäder, utbildning och arbetsmöjligheter. Skala upp de goda initiativen och lär av varandra.

Det behövs tid till visionsarbete inom kommunerna och 6K

För att kunna samverka finns det behov av en gemensam bild åt vilket håll det ska arbetas. Hitta forum för att gemensamt utveckla och förankra denna vision.

Gemensam organisation för samverkan

Gemensam resurs eller roterande ansvar för samverkan och koordinering mellan kommunerna.

Våga prioritera

Allt är inte möjligt samtidigt. Enas om en lista med prioriterade projekt och sätt en tidslinje.

Satsning på bästa skolan

För att locka barnfamiljer till 6K är skolans rykte och status av största vikt. Bjuv har gjort en satsning som gett utdelning, och kan agera som mentorer för utvecklingen i 6K, där resurser och metoder kan delas och utvecklas gemensamt. Satsningen på skolan gäller både pedagogik och organisation, men även en satsning på den fysiska miljön där skolan kan fungera som mötesplats i lokalsamhället.

Gemensam koordinatör för 6K

6K-kommunerna kan gemensamt anställa en förändringsledare som kan fungera som spindeln i nätet mellan olika avdelningar på kommunen, mellan kommunernas olika resurser och andra aktörer i regionen.

Testa enkla lösningar och utvärdera innan större investeringar

Gör enkla, temporära tester av lösningar för offentliga rum för att utvärdera användningen och få synpunkter på utformning och funktion innan dyrbara investeringar görs i permanent infrastruktur. Initiera en dialog med medborgarna kring hur det offentliga rummet ska utformas och användas, och ge möjlighet för invånarna att ha inflytande.

Gemensamma delar i ÖP

För att kunna få en större samordning mellan kommunerna och kunna samverka när det gäller byggnation, destinationsutveckling, mobilitet med mera så har förslaget om gemensamma plandokument tagits upp. En gemensam del i respektive ÖP kan inkludera den utveckling som sker utanför den egna kommunen, och kommunernas arbete kan samordnas i högre grad.

Levande centrum

Utveckla existerande mötesplatser

Skolor, sportanläggningar, naturområden, bibliotek, matbutiker, buss- och tågstation utgör några av de viktigaste mötesplatserna inom 6K. Förbättra kvaliteten med till exempel bänkar och belysning vid dessa punkter för att få fler att stanna upp. Lägg till funktioner som kan locka fler målgrupper, till exempel lekplats utanför matbutiken.

Mentor inom centrumutveckling

Åstorp har med sitt arbete med Centrum 2.0 visat på nya möjligheter för att utveckla sitt centrum. Detta har skett i tät dialog och samarbete med medborgarna. Åstorp kommun kan som mentor dela med sig av sina erfarenheter och kunskap till de övriga kommunerna genom till exempel inspirationsföreläsningar och workshoppar.

Engagera eldsjälarna

Med "Röstånga tillsammans" har Svalövs kommun en resurs från civilsamhället när det gäller ortsutveckling, som kan inspirera och engagera krafter även i andra byar inom 6K. Använd "Röstånga tillsammans" som katalysator för att sätta igång dessa krafter.

Fyll tomma butikslokaler med tillfälligt liv

För att undvika känslan av ett tomt, döende centrum när butikslokaler står tomma, använd dessa för tillfälliga aktiviteter som föreläsningar, undervisning, information & konst. Skapa en tävling för invånare att komma på innehåll och användning.

Gemensam marknadsföring av småskaliga centrum

Framhäv den lokala handeln och näringslivet - satsa på närproducerat! Genom gemensamma öppettider, annonsering och events (marknadsloardag, höstfestival med mera) kan handeln i alla orter stärkas.

Förbättra allmän platsmark

Kommunerna kan använda utformningen av allmän platsmark som en katalysator för att hjälpa utvecklingen i stort framåt. Många grönytor som idag saknar funktion och attraktivitet kan utvecklas som ett sätt att sätta igång en förändring också på privat mark och på privata initiativ. För att stimulera användning av grönytor kan kommunen hitta en lokal partner (idrottsförening eller privat aktör) som kan vara "värd" för platsen.

Möt och engagera lokala föreningar och invånare

Hyr en ledig butikslokal och använd som mötesplats för invånare, både genom inbjudna möten och som informell plats för drop-in. Detta kan göras under en begränsad tid som en del i ett planarbete eller som återkommande dialogform.

Filialmöjligheter

Skapa möjligheter för lokala butiker och affärer att starta filialer i andra kommuner.

Attraktiva boendemiljöer

Gemensam marknadsföring av bostadsmöjligheter

Genom exempelvis broschyrer, uppvaktning av byggherrar, samordning av tillämpning av byggregler.

Rurban bomässa

För att marknadsföra 6K:s boendekvaliteter och locka byggherrar att satsa i regionen, föreslås en gemensam bomässa i 6K. Bomässans fokus är att utveckla nya former för modernt, hållbart boende i bymiljö, på landet eller i småstäder. Genom att sprida bomässan i hela 6K går det att uppnå en större kritisk massa av boendemiljöer och locka lokala byggare. Hållbara transporter är en del av satsningen, med exempelvis möjligheter för bilpooler, laddplatser för elbilar, elcyklar och en "bygdebuss" som kan transportera besökare mellan de olika områdena. Örkellunga och Perstorp föreslås som ledare för satsningen med starka lokala aktörer som kan vara delaktiga.

Gemensam bostadskö

En gemensam bostadskö inom Familjen Helsingborg kan visa bostadsmöjligheter inom hela området och framhäva det strategiska läget för bostäder i 6K.

Gemensamt bostadsförsörjningsprogram

Ett gemensamt bostadsförsörjningsprogram och gemensam bostadskö kan säkerställa samverkan istället för konkurrens när det gäller byggnation, och har lättare att attrahera byggherrar.

Strategisk fastighetsutveckling

Med förebild i Klippans utveckling av gamla Färgfabriken, kan de kommunala bostadsbolagen samarbeta kring utveckling av intressanta fastigheter i 6K. Målsättningen är att utveckla unika miljöer på de olika orterna som drar nytta av historiska och karaktäristiska särdrag. Fastigheterna kan utnyttjas strategiskt för att upprusta nedgångna miljöer centralt, tillgodose behov på andra typer av boenden och skapa aktivitet på orterna.

Satsning på nybyggnadsområden

För att locka fler att bygga nytt inom 6K skulle det exempelvis kunna fokuseras på att skapa attraktiva lägen och att göra området mer attraktivt genom att tidigt plantera träd, skapa lekplatser, motionsspår, dagvattendammar och andra insatser för att göra området mer inbjudande från starten.

Gemensam arkitekturpolitik

En gemensam arkitekturpolitik kan beskriva de arkitektoniska värdena som bör eftersträvas för att bevara karaktär och attraktivitet på orterna.

Tävling: Bostäder för den attraktiva småstaden

En gemensam arkitekttävling för att ta fram en bostadstyp som är kostnadseffektiv och samtidigt bidrar till identiteten i den skånska småstaden.

Hållbar mobilitet & turism

Samarbete kring gemensamma utvecklingsstråk

Samplanering av gemensamma utvecklingsstråk för infrastruktur som exempelvis Skånebanan. Kommunerna kan enas om gemensamma ställningstaganden och prioriteringar inför en dialog med Trafikverket, regionen och de större kommunerna.

Gemensam marknadsföring av inlandsturism

Marknadsför regionens värden som natur, kultur, industrihistoria, cykelturism med mera. Utveckla samverkan inom exempelvis turism och kollektivtrafik. Stötta nätverk för småskalig verksamhet som till exempel bed and breakfast, gårdsbutiker med mera.

Mobilitet och turism

Tydlig och inspirerande skyltning med lokal förankring. Koppla vandringsleder, kulturrundor, cykling med mera direkt till bytespunkter.

Utveckling av stationsområden

Långsiktig samplanering för gamla och nya stationsområden inom 6K.

Samordning av events

Utnyttja och utveckla användandet av gemensam eventkalender inom Familjen Helsingborg för att koordinera och komplettera events strategiskt.

Food valley - engagemang av privata aktörer

För att utveckla 6K som besöksmål föreslås matkulturen sättas i fokus. Bjuv med sin historia av matindustri kan vara föregångare, där de storskaliga aktörerna kan stötta lokala, småskaliga verksamheter som kan experimentera och utveckla den lokala matkulturen. En matfestival inom 6K kan vara ett sätt att etablera varumärket.

Förbättra för cyklister inom 6K

Förbättra cykelvägar för inpendling för att öka andel cykel inom räckvidden 5-15 km. Förbättra för cykling runt skolor och noder i orten. Kartlägg och förbättra tryggheten för cyklister genom cykelfält, belysning och skyltning. Utveckla bra och synliga cykelställ på viktiga platser.

Cykeltävling: Söderåsen Tour!

Skapa en cykeltävling på och kring Söderåsen.

Gemensamma kulturevenemang

Skapa sammanbindande kulturevent, exempelvis en ”matkulturrunda”.

”En tårta istället för 6 tårtbitar”

Under den avslutande workshopen fick deltagarna tid att lägga till, prioritera och utveckla insatser för ett vidare samarbete inom delregionen och den enskilda kommunen. Genom omröstning valdes ett antal prioriterade frågor ut. Dessa utvecklades i grupper med representanter från alla kommuner, med förslag på strategier och konkreta projekt och insatser. Följande summering är ett resultat från detta arbete och kan ses som vägledning och inspiration för det fortsatta samarbetet inom 6K.

Organisation & ledarskap

Integration i 6K

Integration är en fråga som behöver lyftas på nationell nivå, men där 6K kan bidra med det lokala perspektivet. Samtliga kommuner har tagit emot många ensamkommande barn, och det är viktigt att hitta modeller för att få integrationen att fungera. Det finns EU-projektmedel och LEADER-projektpengar att söka som kan användas för integrationsfrämjande insatser.

- Viktigt att få med sig samhället i övrigt, kultur, idrott.
- Arbetsmarknad och utbildning måste fungera. Alla inom 6K tillhör samma arbetsförmedlingsområde. Med ett gemensamt förhållningssätt gentemot Arbetsförmedlingen blir 6K:s perspektiv starkare.
- Samhällskunskap: Det är viktigt att skapa förståelse för hur samhället fungerar. Det måste finnas en välfungerande utbildning som stöttar för att komma in i det svenska samhället.
- Näringslivet har ett stort ansvar, både med praktikplatser och arbeten. Det finns många med kompetens som kommer hit, kunskaperna måste tillvaratas men det är svårt idag. Slöseri med kunskaper!
- Det är brist på bostäder inom i princip alla kommuner, för att vara attraktiva för stora byggherrar behöver vi gå samman och skapa större gemensamma projekt.

Sammanfattning: Frågorna behöver diskuteras i 6K:s styrelse och även mellan kommuncheferna. Dialog mellan kommunerna är viktigt, även på förvaltningschefsnivå.

”Lätt att trilla tillbaks i gamla hjulspår, idéverkstad skulle vara bra.”

Det behövs tid till visionsarbete inom kommunerna och 6K

Hur hittar vi former för gemensam planering/ en gemensam långsiktig målbild? Enighet är en styrka mot andra parter. Visionsarbetet inom 6K ska använda samma arbetsätt som för strukturplanen inom Familjen Helsingborg. Målet är att peka ut gemensamma områden/ ämnen som kan få politisk förankring. Visionsarbetet kräver workshoparbete där det inventeras, struktureras och förankras - på kommunstyrelsenivå. Det är viktigt med ett politiskt mandat.

Det är inte lönt att samarbeta inom områden där kommunerna konkurrerar, till exempel om nya invånare. Vi tror ej på en gemensam ÖP, dock krävs samråd och dialog där dessa gränsar mot varandra.

Möjliga samarbetsprojekt:

- Gång- och cykelleder är en fråga som kräver samarbete, till exempel genom ett LEADER-projekt. Koppla kommuner och kollektivtrafik. Cykel på tåg.
- Söderåsbanan
- Turism viktig, delar mellan 6K kommunerna. Ridleder potentiell gemensam fråga.
- Strukturplan för 6K är ett långsiktigt mål.
- Event: Låta företag ”slå mynt av det vi är”

**”6K: Familjens lunga!”
eller ”Den gröna lungan!”**

Levande centrum

Utveckla existerande mötesplatser

Förslag på samarbetsprojekt för centrumutveckling. Formella grupperingar har funnits inom till exempel samhällsplanering men upplevelsen är att initiativ rinner ut i sanden eller att det är väldigt många möten.

1. Varje kommun väljer ut en plats inom kommunen som har potential att fungera som mötesplats för hela delregionen. Den nya idrottshallen i Örkelljunga är ett möjligt exempel. Kommunerna bjuder in till dialog för att kunna lära av varandra. Totalt blir det 6 unika mötesplatser i regionen.
2. Knyt ihop mötesplatserna. Använd befintliga forum för marknadsföring, till exempel hemsidan (Familjen Helsingborg).
3. Skapa kluster kring skolor/idrottsplatser genom att lägga till fler funktioner så att det händer saker större delen av dygnet. Det finns massor av lokaler som bara nyttjas under delar av dygnet. Kan det skapas mötesplatser kring dessa? Vad behöver de kompletteras med då? Viktigt att förtäta med aktiviteter/funktioner så det inte känns öde.

"Satsa på sex unika mötesplatser i regionen."

Attraktiva boendemiljöer

Gemensam marknadsföring av bostadsmöjligheter - rurban bomässa

Det är komplext att marknadsföra bostadsmöjligheter då attraktivitet är beroende av många olika förutsättningar, som skola, pendlingsmöjligheter och så vidare.

Det krävs en styrgrupp med en representant från varje kommun för att jobba med frågan. Det är viktigt att denna person är väl förankrad inom respektive kommun. Gruppen måste ha stark legitimitet, en politisk fråga.

Gruppen arbetar med att uppvakta byggherrar och få upp intresset "för vår lilla region" gemensamt.

På sikt kan en rurban bomässa vara en del av styrgruppens arbete. En bomässa behöver inte landa i en kommun, utan på olika sätt i flera, "som en konstrunda".

Arbetet i gruppen kan utmynna i ett feedback-system till de enskilda kommunerna för att vitalisera den egna kommunen med idéer/upptäckter.

Riksbyggen avsatte 100.000 kr per lägenhet till marknadsföring vilket är en avsevärd del av produktionskostnaden. Vad har vi för förutsättningar att synas? Låt byggherrarna synas, som kan kommunikationsfrågor.

"Uppvakta byggherrar gemensamt!"

Hållbar mobilitet & turism

Samplanering av infrastruktur

- Arbeta tillsammans för en bättre ruttoptimering för kollektivtrafik, även kopplat till andra målpunkter som turismbesöksmål och inte enbart för arbetspendling.
- Starta turistbusslinjer mellan olika attraktioner i 6K. De 800.000 besökarna till Söderåsen har idag få alternativ till bilen.
- Trygga förutsättningar för mikroverksamheter inom turism och upplevelser.
- Inom 6K finns kraftig stationsutbyggnad vilket är bra men många orter ligger efter. Dessutom är det många orter som inte alls är anslutna till järnvägen. Kan matartrafik vara ett alternativ?
- Stora trafikleder blir motorer för verksamhetsområden. Det är en gemensam fråga var de ska ligga
- Skapa en gemensam kommunikationsstrategi, det finns vissa frågor som är specifika för 6K och därför kan behöva drivas sidan om Familjen Helsingborgsamarbetet. Avsätt en resurs från varje kommun (ej heltid).
- Bredbandsutbyggnad över kommungränserna är en viktig fråga. Det är svårt att finansiera utbyggnad långt ut på landet. Går det att hitta en EU-samordnare som kan hjälpa till att söka bidrag?

"Klarar oss snart inte utan fiber."

Gemensam marknadsföring av inlandsturism - kopplat till mobilitet

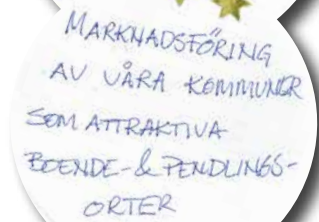
Turism är ett viktigt gemensamt område, som inte ska präglas av konkurrens utan som "en region av upplevelser". Att skifta från besöksturism till övernattningssturism kräver mycket runt omkring som boende, restauranger och så vidare. Naturvärdena är en utgångspunkt men de behöver kompletteras med att bygga och skapa aktiviteter som klättring, mountainbike och liknande med bra faciliteter i området.

Söderåsen har årligen 800.000 besökare, 90% hamnar i Röstånga eller Skärålid, som har problem med "för mycket folk". Därför är det viktigt att skapa fler ingångar till Söderåsen, till exempel via Hallabäckens dalgång. Det behövs också faciliteter och en infrastruktur där människor lätt med kollektivtrafik kan flytta sig mellan olika områden. Viktigt att tydligt visa hur resenärer tar sig tillbaka. Gemensam turistkarta, cykelstråk som förbinder kommunerna på ett smidigt sätt.

- FÖP Söderåsen tagits fram gemensamt, viktigt att använda det planeringsinstrumentet, skulle kunna ligga till grund för "utvecklingsplan för Söderåsen".

Arbetet med gemensam marknadsföring av turismen kan startas upp snart. Det krävs dock en organisation, ett politiskt uppdrag och en koordinator som kan dra projektet (kanske finansierat av LEADER?).

**"Söderåsen,
PärLAN i familjen Helsingborg!"**

Utveckling av stationsområden

Stationsområdena är ett utvecklingsområde som är gemensamt för alla kommuner. Som start behövs en nulägesanalys av samtliga stationsområden. Det finns ett behov av att definiera stationsområdena. Inom 6K finns 13 buss- och tågområden och 6 huvudstationer, en för varje centralort. Det är viktigt med ett långsiktigt perspektiv vid planeringen av dessa områden och ha ett 50-årsperspektiv för stationsutveckling. Hur är det möjligt för oss att ta oss runt i 6K? Målet är att kunna åka från ort till ort utan problem.

Exempel på idéer för att stärka stationsområden som mötesplatser och en social plats för gamla och unga, män och kvinnor:

- Placera "gratisplatser", destinationer som inte kostar något att använda, för att locka besökare, till exempel bibliotek. Säkra parkeringar för cykel.
- Graffitivägg
- Landsbygdsmodul och mötesplatsmodul. Kan sälja småsaker, ungdomar ska kunna vara där. Uppvärmd väntplats.
- Wi-fi och laddstationer för mobiler och datorer.

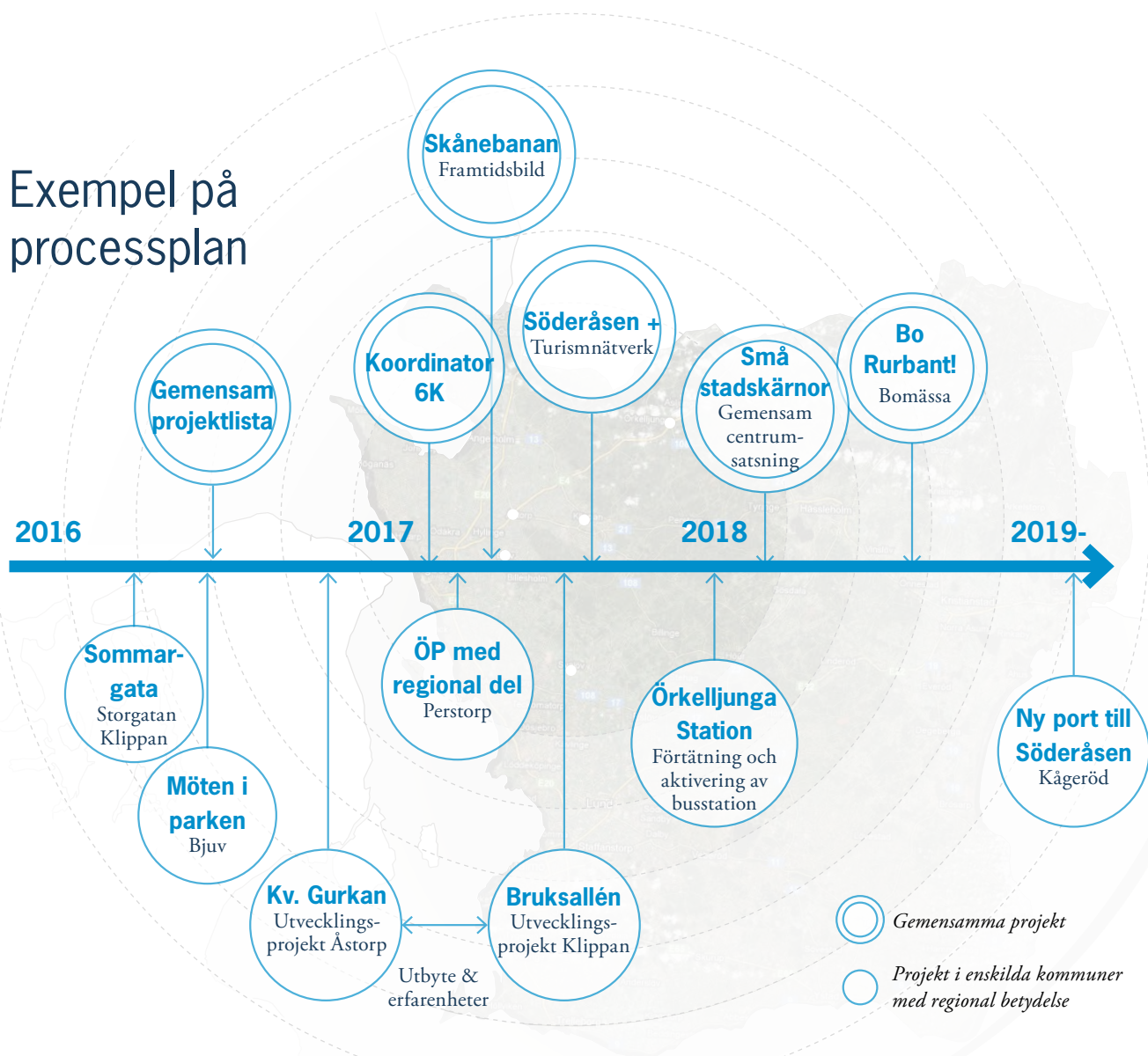
Vi bör söka gemensamma utvecklingspengar för att göra nulägesanalys av stationsområden samt se vad som behöver göras. Plan- och bygg bör vara ansvariga för projektet.

"Stationsområden som en social punkt i samhället!"

Börja nu!

Framtiden väntar inte. För att dra nytta av det engagemang som finns i kommunerna behöver samarbetet omsättas i konkreta projekt där det är möjligt att gemensamt utveckla samarbetsformer och lära av varandra. Detta samarbete kan starta i liten skala och utvecklas efterhand där erfarenheterna och lärdomarna används aktivt i kommande projekt. Ett verktyg för att hantera samarbetet kan vara att utveckla en processplan, där gemensamma projekt och projekt i enskilda kommuner som har regional betydelse samlas i en tidslinje. Då kan det bli lättare att få en överblick över vad som redan görs och hur det skulle kunna vara möjligt att docka projekt till varandra för gemensam nytta.

Exempel på processplan

Hur går vi vidare? Tankar från Perstorps kommun

De ingående kommunerna i 6K har likartad historia och jämförbara förutsättningar för utveckling. Det kan konstateras bland annat med utgångspunkt från workshopserien. Kommunerna har en gemensam historia, som till stor del utgår från industrins framväxt. Den har format samhällena och påverkar samhällsutvecklingen än idag. Samtliga ingående kommuner har tillgång till storslagna naturupplevelser, där bland annat Söderåsen är ett viktigt nav. Kommunerna har till stor del goda kommunikationer med kollektivtrafik, eller utvecklingspotential för det. Kommunikationerna är en viktig utvecklingsfråga för samtliga ingående kommuner.

Samtliga ingående kommuner har varit med i att ta fram Strukturplan för Skåne Nordväst och utvecklat ”Living” på Skåne Nordvästs hemsida. Samarbetet inom Skåne Nordväst ger många goda förutsättningar, men det är också möjligt att konstatera att förutsättningarna inom Skåne Nordväst skiljer sig inom många områden bland annat när det gäller kommunstorlek och möjligheter för tillväxt. Lösningarna på olika problem till exempel bostadsförsörjningen kan också skilja sig väsentligt mellan till exempel kustkommuner och inlandskommuner och mellan storstad och mindre städer/byar.

Under workshopserien ”Livskraftiga orter” har tre samverkansområden identifierats:

- Centrumutveckling
- Hållbar mobilitet – Lokala och regionala nätverk
- Attraktivt boende

I kommunerna pågår mycket positivt som kan behöva marknadsföras och förstärkas ytterligare genom samverkan. Förslagsvis skulle planerarnätverket och turist-/näringslivsnätverket inom 6K kunna få ett tydligare uppdrag att tillsammans bevaka inlandsfrågorna inom Skåne Nordväst. De nu informella träffarna skulle kunna få en tydligare struktur, agenda och uppgift. Rapportering föreslås ske till berörda chefer, till exempel samhällsbyggnadschefer och kommunchefen för att förmedlas inom organisationen för Skåne Nordväst eller internt inom respektive kommun.

De förslag till aktiviteter som läggs fram i denna rapport kan delvis hanteras inom ramen för ordinarie arbetsuppgifter. På sikt kan det vara ett värde att kunna utnyttja gemensamma resurser för till exempel kommunikation och marknadsföring, ansökningar av regionala/statliga eller EU-medel, centrumutveckling med mera. Det kan på sikt också behövas gemensamma resurser för till exempel bostadsutveckling och utveckling av centrum.

Vinsterna med att strukturera samarbetet ytterligare kan bli att inlandsfrågorna kan bevakas på ett bättre sätt i olika sammanhang. Marknadsföringen av kommunerna och tillväxten kan på sikt bli bättre. Viss arbetstid och eventuellt ytterligare resurser kan erfordras, men kan bidra till större effektivitet i slutändan då gemensamma upphandlingar, fördelning av arbetsuppgifter med mera kan göras. Ett sådant samarbete kan ske till exempel under ett – två år med utvärdering.

ÖSTÅNGA UTVECKLINGS AB
(SVD)

ÖSTÅNGA RAJRAJ

Arärsrots/AKADEMIN

SUMMERINGAR

Summering av de enskilda kommunernas arbete i 6K

Bjuvs kommun

Bjuv har nyligen genomfört en medborgardialog i sina tre huvudorter Bjuv, Billesholm och Ekeby som utgångspunkt för utveckling av orterna. Kan medborgardialogen föras vidare i konkreta projekt som kopplar till dialogen, där medborgarna får inflytande att påverka utformning, användning och programmering av mötesplatser? Enklare, småskaliga projekt kan användas för att kickstarta en långsiktig förändring!

Parkområdet som mötesplats

Utveckla den centrala parken i Bjuv till en mötesplats för olika åldrar. Komplettera med enkla lösningar.

Koppla småskalighet med storindustri

Komplettera Findus innovativa matindustri och forskning med småskaliga lokala initiativ. Hitta samarbetsformer och involvera allmänheten.

Ett helhetsgrepp på stationsområdet

Utnyttja potentialen i stationsområdet och dess kulturmiljö. Förbättra kopplingarna under spåren och den fysiska miljön på och runt stationshuset.

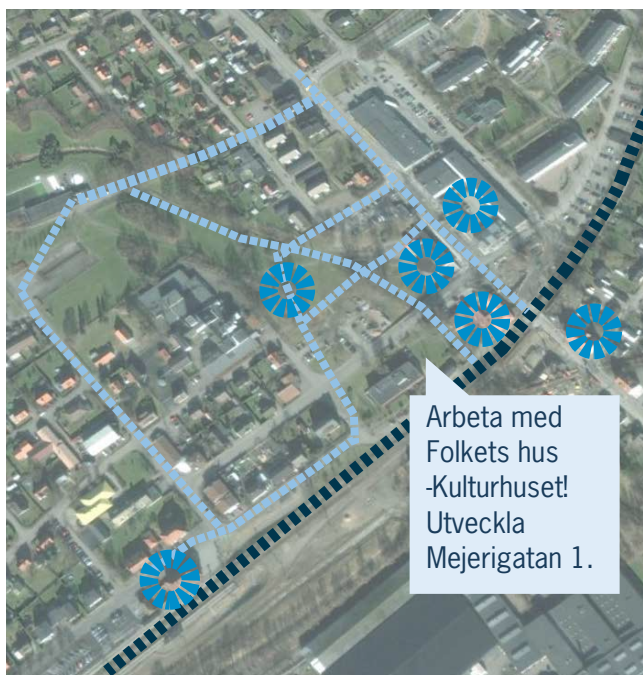
Idéer för ett levande centrum - Bjuv Tema: "Skapande"

Konstnärliga uttryck för förändring med säsongsfokus:

- Offentligt wifi.
- Street art - utsmyckning av betongytor.
- Mobila utställningar vid gångstråk.
- Urban Heat - uppvärmda sittbänkar.
- Aktivitetsytor för olika grupper.
- Skapa framsidor - bygg bort baksidorna.
- Förstärk stråken som binder ihop mötesplatser.
- Relaxpark med varierad utomshusmöblering.
- Belysning av fasader och andra element

Dolda resurser

- Boserupsbäcken
- Findusspåret
- Protistaområdet
- Gruvmuséet
- Stationsområdet

Attraktiva boendemiljöer - Bjuv

- Nyligen genomfört tre medborgardialoger som sammanställts och omsatts i planförslag.
- Ta avstamp i livsmedelsproduktionen. En särprägel är att det finns stora aktörer på orten som till exempel Findus. Detta ger stora möjligheter till boende i kommunen att vara med och producera.
- Småskaligt möter storskaligt. Vill/kan Findus stötta ”mikroverksamheter”? Vanligt att historien är viktig för stora företag, exempelvis Ikea och Älmhult.
- Food Valley - Papiroen-koncept?
- Kritiska fastigheter – hitta sätt att knuffa på så att något kan genomföras – kommunen eller bolag köper upp mark.
- Styra allmän platsmark bättre. Mycket grönt som idag saknar program och attraktivitet, förädla dessa bättre och skapa en förändring i omgivningen.
- Skapa en attraktiv plats – utveckla platser som har potential och goda förutsättningar.
- Bibliotek en viktig kontaktyta för nyanlända.
- Folkets hus till kulturhus med bibliotek där många olika kan jobba under samma tak.

Överst: Plankarta utifrån medborgardialog
Under: Papiroen, Köpenhamn

Bytespunkten som mötesplats - Bjuv

Nulägesanalys

- Bra fungerande regionala förbindelser.
- Svårare att hitta/ta sig någonstans lokalt. Skyltning saknas!
- Saknas tydlig koppling från stationen till centrum.
- Saknar känslan av att någon är närvarande, till exempel café eller butik. Få platser att vistas på. Inga träffpunkter.
- Gräsytor kring stationen är oskötta - ser slarvigt ut.
- Finns ingenstans att värma sig eller gå in i stationshuset.
- Toalett saknas.

Vision & strategier

- Se hela stationsområdet och koppla samman Folkets hus-parken med parken på andra sidan järnvägen - "Bangårdsområdet".
- Bygg vidare på kulturmiljön vid bangården, lysa upp, lyfta fram, städa upp, få ordning och snyggt!
- Ta över driften av stationsområdet!
- Finare tunnlar. Målning. Konst. Belysning.
- Arbeta med QR-koder för att lägga in information.
- Urban Heat: uppvärmda sittmöbler och väntkurer.

Klippans kommun

Klippan vill locka nya invånare till orten genom ett fokus på de lokala kvaliteterna, en småstadskaraktär och goda kopplingar till omvärlden. Söder om järnvägen finns områden med stor potential för att skapa fler boenden nära stationen och centrum, med naturvärden och industrihistoria som kan bidra till ett unikt utvecklingsområde. Utveckla en vision för området kopplat till Livet, Rummen och Husen!

Flexibel handelsgata

Testa att omvandla Storgatan till gågata på sommaren. Registrera hur många som väljer att uppehålla sig på gatan innan och efter för att mäta förändring!

Skånsk småstad 2.0

Skapa en god process vid utbyggnaden av Bruksallén med människan i centrum. Planera för olika typer av boende. Viktigt med goda kopplingar till centrum.

Förtäta runt stationen

Förtäta med bostäder, funktioner och utomhusaktiviteter som alla på olika sätt bidrar till ett mer levande centrum.

Idéer för ett levande centrum - Klippan

- Gårdsgatan - säsongstrafik.
- Arbeta för att restauranger får uteserveringar. Bättre skyltning av varor hos handlare.
- Allétorget - ny mötesplats med spegeltak, schack, gummiasfalt, vatten/ fontän.
- Järnvägsgatan - gång- och cykelväg, cykelparkering.
- Utveckla järnvägsstationen som mötesplats.
- Marknadsför kulturinstitutioner, konsthall, St Petri kyrka, Yllefabriken.
- Utgå från ortens industrihistoria: Pappersbruk, Läderfabrik, Yllefabrik, Bryggeri.
- Förstärk stråk som binder ihop mötesplatser.
- Belysning av parker och broar.

Dolda resurser

- Konsthall
- St Petri kyrka (bättre kopplingar till centrum)
- Torget
- Åbyplan

 Viktiga noder
  Rörelsestråk
  Handelsstråk

1 Gårdsgatan   2 Allétorget   3 Stationen   4 Järnvägsgatan

Attraktiva boendemiljöer - Klippan

- Vill locka barnfamiljer för föryngring och ökad betalningsförmåga/vilja.
- Krav: Semicentralt, nära service, modernt, bekvämt, flexibelt, nära jobb, service, handel, kommunikationer, centralt men lugnt och skönt.
- Nytt bostadsförsörjningsprogram. Kommer att planera för flerbostadshus igen. Flerbostadshus måste byggas i centrum och det finns ett obebyggt område på ”fel sida” om järnvägen som är planlagt för industri.
- Gott om planer för småhusområden.
- Treklövern, det kommunala bostadsbolaget är den enda aktör som bygger. Behöver ny mark.
- Utmaningar: Barriär från Skånebanan som behöver nya kopplingar. Kollektivtrafik finns.
- Projekt med en tät blandad bebyggelse med kopplingar till bruket.
- Vill börja projektet med en bred dialog!

Överst: karta över Bruksallén.

T.v. Förtätning med marklägenheter. T.h. Omvandling av industribyggnader till attraktiv boendemiljö.

Bytespunkten som mötesplats - Klippan

Nulägesanalys

- Generellt god tillgänglighet och attraktivitet.
- Dålig koppling mot söder, saknar gångbro till stor arbetsplats och möjligt utvecklingsområde.
- Underutvecklad som mötesplats.
- Bristande klimatskydd med liten ”kur” och korta öppettider i vänthallen.

Vision & strategier

- Flytta turistbyrå till stationshuset.
- Cykelpump
- Gångbro med hiss

Strategi för ett mer attraktivt Klippan

- Förtätning
- Parkeringsfrågor
- Gaturum
- Stråk

Perstorps kommun

Perstorp är Skånes minsta kommun - se det som en kvalitet istället för ett problem! I Perstorp är det möjligt att påverka och bidra till utvecklingen genom en god dialog, gemensamma projekt och mötesplatser i den lilla skalan. Genom små tillägg och småskalig förtätning går det att åstadkomma stora förändringar på orten och bidra till en positiv utveckling.

Förtäta och integrera

Laga "hålen" i centrum genom att bygga bostäder för alla invånare, nyanlända såväl som redan bosatta.

Bjud in barnen till centrum

Lägg till olika lekmöjligheter i centrum och på det centrala torget.

Stärk identiteten!

Utveckla en särprägel kring Perstorps industrihistoria. Fokusera på ankomstplatserna. Kanske parkbänkar klädda i Perstorpsplattor?

Idéer för ett levande centrum - Perstorp

- Exponera genomfarten med konst.
- Utnyttja befintliga mötesplatser.
- Plastens hus, regionalt industrihistoriskt mål.
- Gemensam satsning av 6K för utsmyckning.
- Livesändningar från centrum.
- Fylla tomma butikslokaler.
- Engagera eldsjälarna.
- Street art.
- Magneter, platser som lockar till användning.
- Gemensam evenemangsplanering mellan kommun, handel och föreningar

"Samarbete och förändrade arbetsmetoder"

- Förändringsledning - Politik/ förvaltningschefer
- Former för gemensam evenemangsplanering - Turism/ Kultur
- Gestaltning av infarter - Stadsbyggnad/kultur
- Regional samverkan kring centrumutveckling inom 6K - Kommunchefsgruppen
- Plastens Hus som Fyrtorn - Kultur/turism Region

Viktiga noder

Aktiva stråk

Barriär

Attraktiva boendemiljöer - Perstorp

- Vill locka barnfamiljer för föryngring och ökad betalningsförmåga/vilja.
- Bälingebadet och campingområdet har stor potential! Det finns möjligheter till marknära boende nära centrum.
- Valt att arbeta med centrum – Kärnan. Det finns en väl definierad centrumkvadrat med torg i mitten, vid stationen samt en liten plats framför ICA-butiken.
- Fokus på förtäring och möten mellan människor.
- ”Jag har aldrig behövt åka från Perstorp för att se världen, för hela världen har kommit till Perstorp”.
- Centrum är inte helt idag – finns avrivna tomter – dags att lappa ihop saker, exempelvis med ny bebyggelse.
- Gynnsamt läge för centrum – vad som än görs, skapas en stor förändring.

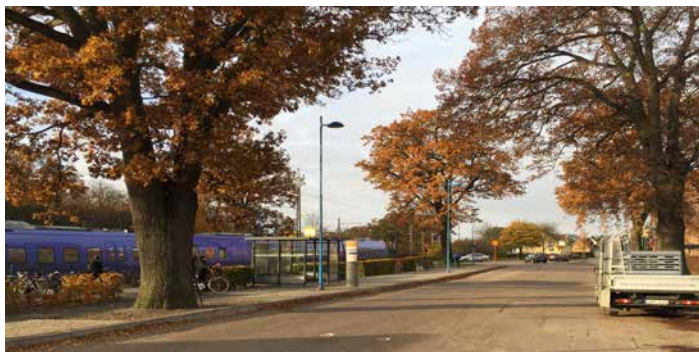
Överst: Köpmangatan

Nedan: Kommunens norra delar

Bytespunkten som mötesplats - Perstorp

Nulägesanalys

- Relativt god attraktivitet.
- För få bostäder i området.
- Otydlig identitet.
- Mindre god tillgänglighet.
- Brist på mötesplatser.

Vision & strategier

- Planerar för ett högt punkthus med gym i bottenvåningen.
- Intelligande parken: fler aktiviteter i det existerande gula huset, bättre belysning.
- Koppla äldreboende bättre till parken och rusta upp/bygg nytt växthus.
- Finare och tryggare pendlarparkering.
- Gångbro över järnväg till Plastens hus och Brukshotellet.

Svalövs kommun

Natur och odling står i centrum i Svalövs kommun, och att tillgängliggöra naturvärden och förstärka identiteten som odlingsplats kan vara en motor för utvecklingen också i tätorterna. De nya pågatågsstationerna ger möjligheter att koppla samman kommunen med regionen, och ger ett större underlag till utveckling, både genom att tillgängliggöra platser och genom att förtäta kring de nya stationslägena. Satsa på den kvalitet som småstadsmiljöer i nära kontakt med naturen ger.

Stärk Svalövs identitet

Den trygga småstaden nära naturen.
Odling - kultur som identitet.
Använd och utveckla historiska byggnader.

Utveckla kring pågatågsstationer

Använd pågatågsstationerna som motor för utvecklingen, med koncentration av funktioner och förtätning.

Involvera medborgare och privata aktörer

Utnyttja lokala initiativ för att få större kraft i utvecklingen.
Viktiga aktörer: SW, Fridhems Folkhögskola med flera.

Idéer för ett levande centrum - Svalöv

- Säkerställ aktiviteter för alla grupper.
- WiFi vid tåg- och busstation.
- Skatepark och boulebana, satsning på utomhusaktiviteter.
- Skapa centrumgrupp med kommunen och andra intressenter.
- Använd kultur och odling som drivkraft: Kulturellt växthus, odla tillsammans, upplevelsecentrum kring lantbruk, filmfestival.
- Förtätning och förändring i centrum: Exploateringsgrupp: bygg färdigt!
- Gårdsgata för annan balans i trafiken.

Attraktiva boendemiljöer - Teckomatorp

- Kvaliteter: Järnvägsknut, tegelarkitektur, 1-3 våningshus, hus möter trottoar. Sammanhållet gaturum med småskalig karaktär. Aktiv företagarförening. Mestadels villaområde men också hyreslägenheter.
- Områden för nybyggnation: Inom 600 meter från stationen, centralt, nära till natur (gäller kommunens tätorter där det finns pågatågstationer.)
- Variation vad gäller ägandeform, storlek, lägenheter och enbostadshus.
- Stadsmässiga gator, sammanhängande gröna rum. Gamla Svalöv är ett bra exempel på bebyggelse med småstadskaraktär som kan vara förebild.
- Gång och cykel, arbeta med barriärer i form av exempelvis järnvägen.
- Kommunen ska samla presumtiva exploatörer.
- Genomför markanvisningstävling.
- Aktiva medborgardialoger i planeringsskedet. Bred dialog.

Inspirationscollage för bebyggelse i Teckomatorp

Bytespunkten som mötesplats - Kågeröd

- Bytespunkt för rekreationsresor.
- Mycket hjärta i planeringen.
- Kågeröd station: Port till Söderåsen.
- Använd befintligt hus till mötesplats och väntsal.
- Bangatan blir en centrumgata som utvecklas tillsammans med olika aktörer.
- Realtidsglimtar från naturen tillsammans med trafikinfo.
- Cykelinfrastruktur! Uthyrning, transport med mera, även bagage.
- Laddstolpar för bil?
- Parkeringsmöjligheter.
- Engagera civilsamhället (utvecklingsbolag, föreningar).
- Marknadsföring.
- Rurbana projekt och projektutveckling.

Åstorps kommun

Åstorp har redan kommit långt i sitt arbete med Centrum 2.0 där små projekt i samverkan med andra har bidragit till ett mer levande och aktivt centrum. Samla in erfarenheterna från detta projekt, kommunicera resultatet och formulera nästa steg! Hur kan engagemangen användas för att skapa ett gemensamt ägarskap till utvecklingen av centrum på längre sikt? Använd erfarenheterna av projektet Åstorp Centrum 2.0 i planeringen av nya områden för att etablera dem som aktiva delar av centrum redan från start!

Centrum 3.0!

Följ upp Centrum 2.0 med att samla in data och utvärdera de olika insatserna. Kommunicera resultatet och bygg vidare på framgångarna!

Länken till Söderåsen

Använd det framtida bostadsområdet i Kvarteret Gurkan som en första upplevelse av Söderåsen, direkt i anslutning till Åstorps station.

Gör plats för människan

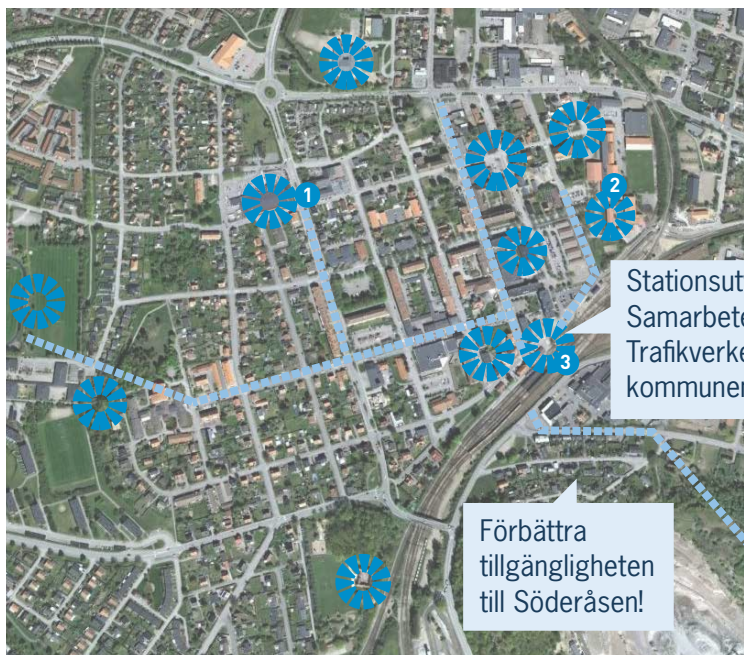
Prioritera säkra vägar för gående och cyklister runt stationsområdet. Skapa platser för människor istället för endast bilar.

Idéer för ett levande centrum "CENTRUM 2.0 - steget vidare"

- Centrumsamordnare.
- Fasadbelysning.
- Tävling för att fylla tomma skyltfönster.
- Evenemang, anordna "Parking day".
- Ta bort p-platser.
- Medborgardialog och ungdomsråd.
- Prioritera gång och cykel.
- Stationsutveckling - Sittplatser på stationen, utsmyckning.
- Torggatan - utveckla en "gågata".
- Utveckla porten till Söderåsen.
- Kulturhus - Aktiviteter morgonkväll - biblioteket flyttar hit.

Dolda resurser

- Skolgårdar
- Tillgänglighet till Söderåsen
- Stenbrottet
- OJ & Åstorps livs Stationen
- Breda gator och trottoarer

Stationsutveckling
Samarbete mellan
Trafikverket och
kommunen.

Förbättra
tillgängligheten
till Söderåsen!

1) Livsmedelsbutik 2) Kulturhuset
3) Stationen

 Viktiga noder Viktiga stråk

Attraktiva boendemiljöer - Åstorp

- Vill attrahera aktiva och sociala människor i varierande åldrar, sysselsatta med arbete.
- Utvecklingsområde: Fruksalladen (Kvarteret Gurkan)
- Kvaliteter: centrumnära, stationsnära med utmärkta kommunikationer, naturnära, nedlagt stenbrott, Söderåsen.
- Område med blandade bostadsformer och hustyper. Rurban miljö för aktiva människor. Hållbart boende – material, energi, socialt med mera.
- Vill nyttja höjdskillnader, koppla till stationen och centrum med gångbro. Buller är en utmaning men går att hantera.
- Aktörer och arrangemang under byggprocess: Arkitektävlingar, påbörja planprocess tidigt, samarbete med olika byggaktörer.
- Samarbete med byggbolag och allmänhet: Medborgardialog i samband med planprogram, Skanska, dialog med kommunalägda bostadsbolaget.

Överst: Kvarteret Gurkan, Kvidingebyggen
Nedan: inspirationsbild

Bytespunkten som mötesplats - Åstorp

Nulägesanalys

- God regional och lokal tillgänglighet.
- Svag identitet.
- Otrygg miljö.
- Goda möjligheter till parkering.
- Dålig trafikmiljö för gående och cyklister.

Vision & strategier

- Identitet: Skylt "Välkommen till Söderåsstaden" med text och trädbild.
- Tillgänglighet: Gång- och cykelstråk på Köpmansgatan/Storgatan.
- Attraktivitet: Busskur och biljettautomat behöver ses över. Skapa en mer torgaktig yta utanför väntsalen med bra beläggning och häftiga bänkar.
- Trygghet: Belysning bör ses över.
- Samverkan och helhetssyn: Stationsområde, kvarteret Gurkan, Makadammen, Centrum 2.0 - Skånetrafiken, Trafikverket, Kvidingebyggen, tjänstemän inom kommunen, politikerna, medborgare-medborgardialog, stationsvärdar.

Örkelljunga kommun

Naturen, skogen och sjöarna är en stor tillgång i Örkelljunga. Dessa kvaliteter bör föras in också i centrum, och småskaligheten och bykänslan är en viktig identitet som behöver bevaras när Örkelljunga utvecklas. Stärk möjligheterna till möten i den lilla skalan och definiera vilka kvaliteter som önskas i nya områden.

Natur i centrum

För in den vackra naturen runt Örkelljunga i centrumutvecklingen. Stärk den gröna identiteten genom att planera för kvaliteter över lång tid.

Holistisk centrumutveckling

Ta fram en visionsplan för centrum kopplat till kvalitetskriterier. Tänk samman kollektivtrafik, handel, bostäder och offentliga platser för hela familjen.

Småskalighet och bykänsla

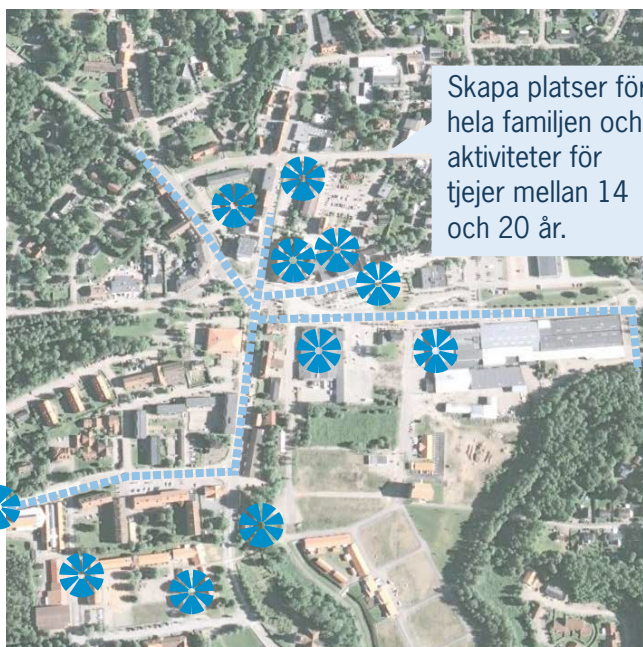
Utveckla identiteten och kvaliteterna i planerade bostadsområden. Utgå från de tilltänkta målgruppernas behov och stärk känslan av "hemma på min gård".

Idéer för ett levande centrum - Örkelljunga

- Mål: Gemenskap med alla!
- Tid att stanna upp - här och nu!
- Konst för alla grupper i samhället
- Ombyggnad utanför Coop
- Solstolar på strand
- Konst på terrassen
- Bänkar och soffor vid skatepark
- Cykeluthyrning
- Workshop och uppsökande involvering - vad behövs för att stanna upp?
- Möten och aktiviteter utanför kommunhuset
- Centrum påannonseras synligt från motorvägen

Dolda resurser

- Pinnåområdet - unikt och centralt
- Engens fabriker
- Stationshuset

Viktiga noder

Viktiga stråk

Attraktiva boendemiljöer - Örkelljunga

- Utvecklingsområde: Centrala Örkelljunga utmed Bangatan och Pinnåreservatet där det idag finns en gammal fabrik.
- Målet är att skapa boende för dem som vill lämna sina villor. Det finns tre möjliga flyttillfällen: 50-55 (utflyttade barn), 65-67 (pension), eller när en person inte längre orkar/kan bo själv.
- Örkelljungaspecifikt: Bo mitt i naturen med skogsmiljö, naturnära boende, natur insprängt.
- Bykänsla som ska bevaras (som i Gehls presentation).
- Byggandet utgår från höjdskillnader, olika höjder på bebyggelsen som följer topografin.
- ”hemma på min gård” – satsa på småskalighet och natur för att göra bebyggelse mer attraktiv.

Inspirationsbilder

Bytespunkten som mötesplats - Örkelljunga

Nulägesanalys

- God tillgänglighet.
- Få människor som uppehåller sig på platsen.
- Låg attraktivitet, otydlig identitet.
- Inget möjligheter till uppehåll.
- Stationshuset (se bild) har potential.

Vision & strategier

- Se över och planlägg HELA området.
- Se Stationen - Engen - gatorna som en helhet.
- Utveckla och öppna upp Engen mot stationen. Gör byggnaderna mer fysiskt attraktiva “fasader med liv”.
- Skapa klimatskyddad/uppvärmd knutpunktslokal.
- Gym i en av lokalerna eller i närheten.
- Systembolaget och apoteket i bottenplan.
- Utveckla/flytta lekplatsen närmare stationen/torget.

Deltagare i workshopserien

Följande personer har varit närvarande vid ett eller flera workshoptillfällen mellan augusti 2015-januari 2016. Deltagare från kommunerna har representerat politik, förvaltningsledning och tjänstemän på relevanta avdelningar, bland annat inom plan och bygg, näringsliv och turism. Även kommunala bostadsbolag har deltagit.

Bjuvs kommun

Anders Månsson
Christer Landin
Ninnie Lindell
Kenneth Bolinder
Christer Pålsson
Kerstin Wulff
Gulistan Batak
Göran Skoog
Kent Andreasson
Mattias Samuelson
Stefan Sjölin
John Horvat
Mats Nilsson

Klippans kommun

Hans-Åke Lindvall
Björn Pettersson
Kerstin Persson
Göran Lönnqvist
Martin Tång
Anders Lindberg
Carl-Axel Wilhelmsson
Helén Amilon
Lina Wideland
Anders Ebbesson

Perstorps kommun

Per Almström
Mattias Bjellvi
Kjell Hedenström
Patrik Ströbeck
Bo Dahlqvist
Ronny Nilsson
Magnus Almström
Linnea Landerup
Henry Roos
Ulla-Britt Brandin

Svalövs kommun

Birgitta Jönsson
Olof Röstin
Teddy Nilsson
Fredrik Löfqvist
Vlasda Sabljak
Thomas Arnström
Fredrik Johansson
Björn Svensson
Robert Johansen
Kristina Hansson

Åstorps kommun

Ronny Sandberg
Anders Aronsson
Susann Cardell
Anita Månsson
Hans-Ingvar Jönsson
Eddie Ek
Eva Stuesson
Lena Mårtensson Stenudd
Eva Zäther Löfgren
Malin Bergman
Anna Bjerndell
Mikael Fors

Örkelljunga kommun

Carina Zachau
Gunnar Edvardsson
Christer Olsson
Peter Andreasson
Kristian Swärd
Didrik Weber
Krister Persson
Elinor Franzen
Johanna Häggberg
Amanda Cederholm
Kristofer Johansson

Andreas Meimermond
Fredrika Kleborn
Martin Gustafsson
Christer Stenshagen

Region Skåne

Anne-Lie Mårtensson
Jesper Borgström
Therese Andersson
Inger Sellers
Ola Jacobsson
Johan Raustorp
Emma Morin

Gehl Architects

Ola Gustafsson
Nina Otrén
Helle Søholt
Solvejg Reigstad

Övriga föreläsare

Bo Adling, Sveriges Byggindustrier Syd
Nils Phillips, Röstånga tillsammans

www.skane.se/strukturbild

